

Šiame numery:

Trečioji dimensija tautinėje kovoje.
 Chicagos lietuviai prieš II pasaulinį karą.
 Pogrindžio parodijos.
 Prof. dr. Alfredas Sennas
 užvertė savo gyvenimo knygą.
 Kultūriniai pagrebstai iš Anglijos.
 Mūsų kalba: atmintinai ir mintinai.
 Kultūrinė kronika.
 Nauji leidiniai.
 Moterų gyvenimas.

CHICAGOS LIETUVIAI PRIEŠ II PASAUL. KARĄ

ALĖ RŪTA

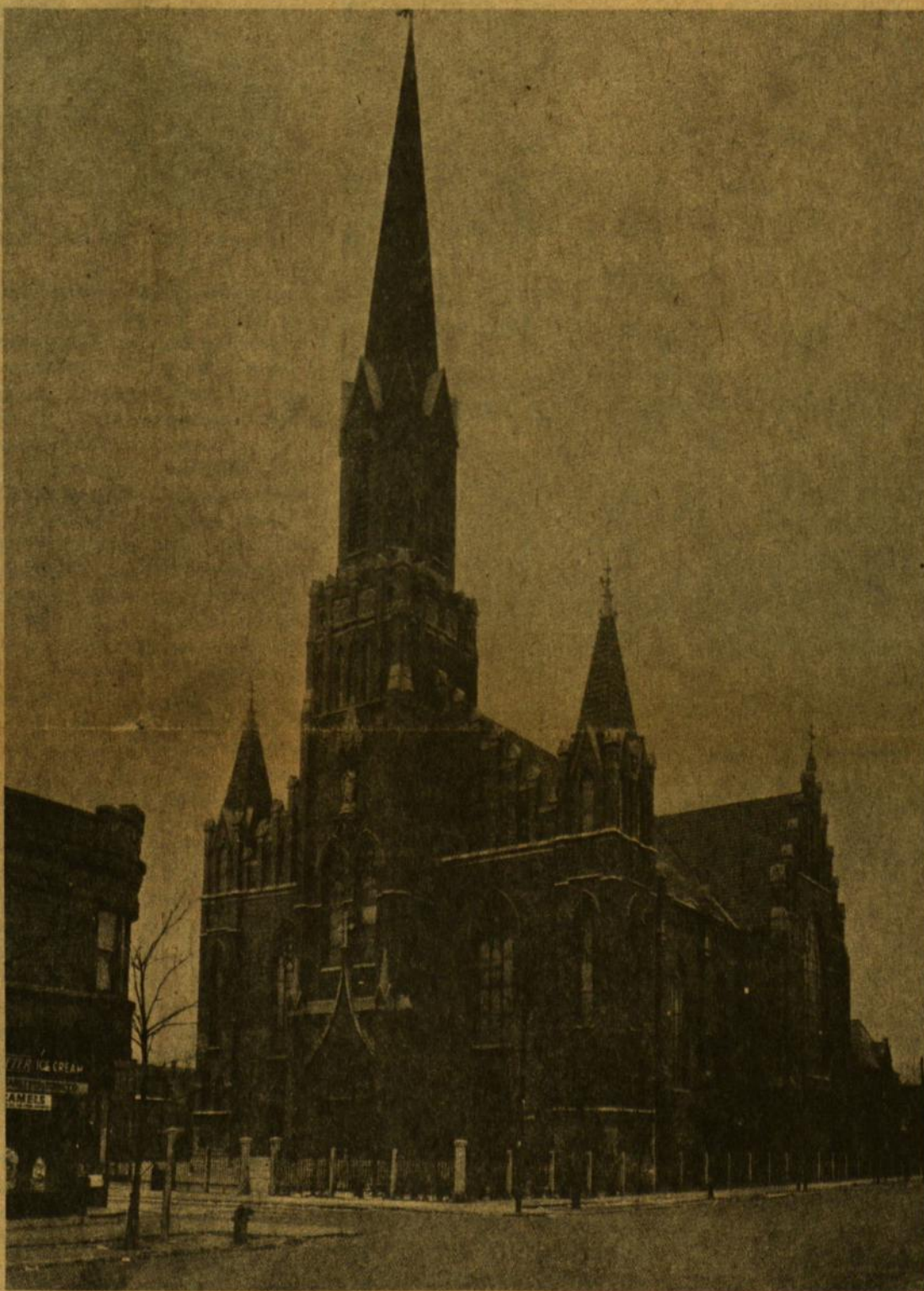
LITHUANIANS IN MULTI-ETHNIC CHICAGO UNTIL WORLD WAR II by David Fainhaus. Lithuanian Library Press, Inc. (5620 S. Claremont Ave., Chicago, IL 60636) and Loyola University Press (3441 N. Ashland Ave., Chicago, IL 60657), 1977. Library of Congress Catalog Card Number 78-5893. First printing 1,500 copies. Printed by Morkūnas Press, Chicago.

Tai anglų kalba, liksusinis, didelio formato leidinys, gausiai iliustruotas, 230 psl., kainą 20 dol., gaunamas ir "Drauge".

Išanginės informacijos

"Lithuanians in Multi — Ethnic Chicago" yra jau ketvirtas stambus leidinys; parašė David Fainhaus, fotografijų daugumą pateikė ir visas sutvarkė kun. Algimantas Kezys, S. J., redaktoriai — Kestutis Girmius, Jonas Puzinas ir Tomas Remeikis, atspaudė Lithuanian Library Press, 1977, kainą 20 dolerių, gaunama pas leidėjus, 5620 South Claremont Ave., Chicago, Ill. 60636 ir pas lietuvių jėzuitus, 2345 West 56 St., Chicago, Ill. 60636. Tai stambi 230 psl. anglų kalba knyga (formatas — kaip "Palikę tėviškės namus" ir Pensylvanijos angliakasių Lietuva"), apie pusę visų puslapių užima meniškios fotografijos, viršelyje — didelė J. Mezinio fotografija, datuota 1916 m. — Chicagos lietuviai, rinkę aukas nuo I-mo pasaulinio karo didžiai nukentėjusiai Lietuvai. Meninė šio leidinio priežiūra — dailininkų Petro Aleksos ir Vinco Luko.

Ir kaip meniškai vertingas leidinys, ir dėl sukauptos svarbios medžiagos apie Lietuvą ir apie lietuvių Chicagoje, jų emigracinius vargus, jų aspiracijas, didelius pasiekimus kultūrinėje, socialinėje ir kitose srityse, ši stambi knyga reikalinga turėti lietuviškai nebeskaitantiems (taip pat, kad ir skaitantiems) lietuviams, jų amerikiečiams draugams ir visoms amerikiečių institucijoms bei bibliotekoms, kur tik svarbu informuoti apie mūsų tautą, lietuvių charakteristiką ir mūsų viltis bei pastangas savos valstybės prie Baltijos atstatymui. Būtu gera, jei atsirastų mecenatų, kurie užsakytų šią knygą ir padovanotų universitetams, žy-

Seniausios lietuvių parapijos Chicagoje Šv. Jurgio bažnyčia, pastatyta Bridgeporte 1896-1902 metais

mausioms bibliotekoms ar svarbioms Amerikos valdžios žmoniems; jie, tam tikra prasme, atliktų patriotinį darbą.

Pirmieji lietuvių imigrantų žingsniai ir jų problemos

Deja, lietuvių emigracija iš savos tėvynės į užjūrius buvo labai didelė; autorius teigia, kad pradžioje šio šimtmečio išemigravavę 20 proc. Lietuvos gyventojų (4 psl.). Emigracijos priežastys

keleriopos: daugelis buvo be darbo, bežemiai arba didesnė šeimose iš nedidelio žemės ūkio neišsilaikino — tai ekonominės priežastys; prisidėjo ir politinės priežastys, kurios vertė jieškoti saugesnių horizontų — bėgo 1863 m. prieš rusus sukilimo dalyviai, po 1874 m. sunkauso naujokų ėmimo įstatymo paskelbimo daugelis Lietuvos ir Gudijos jaunų vyrų išbėgo į Ameriką, kad išvengtų ėmimo kariuomenėn (ypač daug

išbėgę 1886 - 90 metais). Be šių svarbiausių priežasčių buvo ir kitokių, o ypač geresnio gyvenimo jieškojimas ir siekimas.

Emigracija iki pat I-mo pasaulinio karo buvo tokia didelė, jog 1920 m. Amerikoje buvo įvesta tautybėms "kvota", norint sulaukyti per didelį imigrantų plūdį. Mat, senieji amerikiečiai ir ankstesni imigrantai pradėjo pavydėti ir baimintis, kad jiems bus didelė konkurencija darbų ir bu-

ty gavime, kad Europos atvykėliai užkrės juos ligomis ir t. t.

Kelionė į užjūrius buvo tada nebrangi (apie 8, 10, 30 brangiausia 40 dol., nes įvairios kelių agentūros tarp savęs konkuruavo), bet sunki. Neturtingiems buvo nelengva sukrapti ir tie nedideli pinigėliai, tada — kelionė per Prūsų sieną (slapta, kad rusų žandarai nepagautų), tada — į Bremeną, o paskui — minkais, perkrautais laivais per jūras — maršas... Užtat buvo populiari lietuvių daina:

Užaugau Pasvaly,
 Pas savo tėvelį,
 Išėjau vandrovot,
 Sau laimės pajieškot...

Susėdom akrente,
 Iš visur surinkti...
 Ein vilnys uždamos,
 Atkrentą supdamos.

Nėr baimės didesnės
 Ir smertės greitesnės...
 Po dienų trylikos
 Krašte Amerikos...

Atvykę imigrantai nenorėjo dirbti ūkiuose dėl dvejopų priežasčių: psichologinių (nes atvažiavę daugiausia ūkininkaičiai ar ūkių samdiniai, jau pavargę prie žemės darbų) ir socialinių (nenorėjo gyventi pavieniai, norėjo miestuose glaudis vieni prie kito).

Imigrantai buvo nemokyti žmonės; 1899 — 1914 m. laikotarpy esą išvykusių 53 proc. buvo visiškai beraščiai. Žinoma, tokiems, dar nemokant anglų kalbos, įsikurti buvo be galo sunku. Kartaus imigrantų apsiuylimo priežastys buvo maždaug šios: didžiai skirtinga aplinka nuo jų krašto, didelės rungtyinės, jėskant darbo, atsiradusios pavydžios klasės — senųjų ir naujųjų imigrantų, Amerikos laikračių nepalankūs atsiliepimai apie naujus atvykėlius; be to, Ellis Island New Yorke, vadinama "ašarų sala", kur imigrantai dažnai būdavo sulaukomi dėl sveikatos, dėl dokumentų susimaišymo, dėl nesukalbėjimo ir kitokių priežasčių; nemažai iš tos salos net buvo grąžinami atgal, arba gaudinami, kad bus grąžinti. Anksčiau atvykę lietuviai patekusiems į bėdą naujesiems imigrantams dažnai padėdavo.

Pirmieji 18 lietuvių į Chicago atvykę 1870 m. ir dirbę prie geležinkelio. Jau žymiai daugiau atvykę 1880-85 m. O 20 a. pradžioje jau buvo gal iki 10 tūkstančių. Lietuviai, drauge su lenkais ir slovakais, turėjo daug kovoti su senesniais imigrantais; su ašiais — dėl bažnyčių, o su visais kiltais Europos ir kitų kraštų imigrantais — dėl darbų, biiznių, butų.

Kad ir labai pamažu, labai sunkiai, bet socialinis ir kultūrinis imigrantų gyvenimas kilo, daugiausia su parapijų atsiradimu. Pirmoji Chicagoj lietuvių bažnyčia — Šv. Jurgio, pastatyta 1892 m.; pirmasis jos klebonas — Sibire gerokai iškentėjęs kun. Valentinus Čižauskas. Liuteronų parapija įsteigta tik 1903 m. Su parapijom prasidėjęs, kultūrinis gy-

(Nukelta į 2 psl.).

Trečioji dimensija tautinėje kovoje

Vasario 16-tos minėjimai kasmet užlieja spaudą pora trejeta savaitių. Džiaugiesi, susimąstai ir savęs klausai, ar mes nesikartojame. Teisė į nepriklausomybę yra tokia natūrali, visuotinė žinoma, tad ar bereiktų kartoti. Jos neneigia nei Sovietai, tik iškreipia faktus ir mūsų valią — teigdami, kad patys pasiprašėme ir jų Sąjungą. Pasaulis žino, kad tai melas.

Vartojame dvi dimensijas — politinę ir kultūrinę. Kartais svarstome ir nesutariame, kuri iš jų veiksmingesnė šioje kovoje, šiose sąlygose. Išleidžiam iš akių trečiąją kovos dimensiją — moralinę.

Moralinę jėgą gal sunkiau pasverti, bet ar ne ji gal gale lemia politinę ir kultūrinę dinamiką? Ar ne ji įkvepia ir akstina kovos heroiką? Imkim klausimą iš kitos pusės. Kodėl pavergėjas tiek dėmesio kreipia, kaip palaužti moralinį tautos atsparumą, kaip suskaldyti, sukrėsti žmones, kaip suniekinti pranašuosius, juos sutriuškinti, pagaliau kaip užžiauti visus kanalus, kurie kelia ar palaiko moralinį tautos potencialą? Tas pats pavergėjas apeliuoja į visą pasaulio opinią ir dengia savo perversišką sistemą teisingsumo bei gėrio skraiste. Jis netgi plaka kitus kraštus dėl tariamo moralinio jų hipokritiškumo. Jei moralinis ginklas svarbus priešui, kodėl jis turėtų būt nesvarbus mums?

Beje, moralinio ginklo nevartoja amerikinis aparatas, nes čia valstybė priėmusi tezę laikytis moralės atžvilgiu neutraliai. Ar ne ta pažiūra bei atmosfera, kurioje nūnai gyvename, "verčia" ir mus, mūsų veiksmus — politinius ir bendruomeninius — moralinį "arsenalą" palikti nenaudojamais?

Kodėl keltam šį klausimą? Pirmiausia turėtume atsakyti, už ką gi mes kovojam: ar tik už kon-

kretybę, ar ir už principą bei vertybę? Valstybinė nepriklausomybė yra konkretybė. Politinė kova su savo strategija bei taktika yra konkretybė. Pinigas tai kovai ir institucijoms, kurios šiai kovai vadovauja, yra konkretybės. O kurgi principai? Ir jeigu jie yra, kodėl apie juos nekalbėti, kodėl jų nepabrėžti?

Imkim mūsų istoriją. Valstybinę egzistenciją ilgą laiką nešė karinis ir politinis veiksniai, be aktyvaus kultūrinio, bet ar be moralinio tautos atsparumo? Kas šitą atsparumą grūdino, kas jį ugdė? Apgailėstajam, kad dėl geopolitinės situacijos, mūsų tautai teko pakelti pernelyg daug karų. Kasmet, pasak Z. Ivinskio, anais senais laikais būdavo po 40 — 50 priešų užpuolimų iš vakarinių ir rytinių bei pietinių kaimynų. Bet kas atsitiko su tom Europos tautelėmis, kurios buvo "negrūdintos", tik kartą stipriai palietos hunų antplūdžio? Jos buvo nušluotos visiška, o mes išlikom.

Tautos išlikimas ir jos tvirtybė yra pirmenis dalykas. Valstybei pralaimėjus, nebūtinai reiškia, kad pralaimi tauta. Ji kenčia, dūsta, bet ir kaupia savo kitas jėgas. Vienur pralaimėjusi, įsivertina kitose — išvidinėse pozicijose. Išidėmėtinis Bismarko išėjimas vokiečiams po laimėto karo prieš Prancūziją: dabar atėjęs pavojingiausias metas — atsileisti, užsnūsti ant laimėtų laurų.

Politinio ir karinio lošimo laimėtojai visada yra pakeliui ir į pralaimėjimą, jei pameta iš akių moralinį apsiginklavimą. Kultūrinis — propagandinis aparatas yra tik substitutas sukurti vidinės stiprybės išpuđi. Kurį laiką jis gali veikti, bet toli gražu nėra patikimas.

Jaudinamės, kad politiškai — valstybiškai neturėjom sėkmės jau kelintas šimtmetis. Apgailėstajam, kad ir kultūriškai nepasikišom pasaulyje didesniais talentais bei laimėjimais — gerokai esam pavėlavę. Kodėlgi nesiguođiam ir nesididžiuojam tuo, kuo ne viena tauta gailėtų didžiuotis. Juk mes esam laimėję išlikimo maratoną Europoje ir stebinam daugelį savo atsparumų dabar.

Tautos kamienas yra nūnai moralinės kovos lauke. Sistemine

destrukcija rungtis su išvidine konstrukcija. Priešas naudoja mūsų pačių rankas palaužti savųjų atsparumą. Bet tas atsparumas birsta, auga — vidinis atsparumas, lydimas aukos, kančios, heroikos. Žmonės išbūna kalėjimuose ir koncentracijos stovyklose po 20 — 30 metų ir nepalūžta. Kiti prabyla teismuose ir tardymuose kaip Izraelio pranašai su didele moraline jėga, sugėdindami savo tardytojus ir teisėjus. Simas Kudirka ir Nijolė Sadūnaitė pasidarė pasauliniai heroikos vardai. O kiek tokių Nijolių, kiek tokių mažiau išgar-

sintų vyrų! Didžiutis ir guostis vis dėlto per maža. Reikėtų semtis iš ten ikvėpimo ir susirūpinti sava padėtimi čia, išvijoje. Turim savų negalių, nesutarimų, kivirčų. Atrodo, kad tai tik politiniai, bendruomeniniai, gal neišvengiami, nesklaidumai. Bet, gi, liau įsižiūrėjus, ar jie nėra moralinio pobūdžio? Neseniai "Tėviškės Žiburiuose" F. Juzevičius sugėdindami savo tardytojus ir teisėjus. Simas Kudirka ir Nijolė Sadūnaitė pasidarė pasauliniai heroikos vardai. O kiek tokių Nijolių, kiek tokių mažiau išgar-

sintų vyrų! Didžiutis ir guostis vis dėlto per maža. Reikėtų semtis iš ten ikvėpimo ir susirūpinti sava padėtimi čia, išvijoje. Turim savų negalių, nesutarimų, kivirčų. Atrodo, kad tai tik politiniai, bendruomeniniai, gal neišvengiami, nesklaidumai. Bet, gi, liau įsižiūrėjus, ar jie nėra moralinio pobūdžio? Neseniai "Tėviškės Žiburiuose" F. Juzevičius sugėdindami savo tardytojus ir teisėjus. Simas Kudirka ir Nijolė Sadūnaitė pasidarė pasauliniai heroikos vardai. O kiek tokių Nijolių, kiek tokių mažiau išgar-

sinų vyrų! Didžiutis ir guostis vis dėlto per maža. Reikėtų semtis iš ten ikvėpimo ir susirūpinti sava padėtimi čia, išvijoje. Turim savų negalių, nesutarimų, kivirčų. Atrodo, kad tai tik politiniai, bendruomeniniai, gal neišvengiami, nesklaidumai. Bet, gi, liau įsižiūrėjus, ar jie nėra moralinio pobūdžio? Neseniai "Tėviškės Žiburiuose" F. Juzevičius sugėdindami savo tardytojus ir teisėjus. Simas Kudirka ir Nijolė Sadūnaitė pasidarė pasauliniai heroikos vardai. O kiek tokių Nijolių, kiek tokių mažiau išgar-

sinų vyrų! Didžiutis ir guostis vis dėlto per maža. Reikėtų semtis iš ten ikvėpimo ir susirūpinti sava padėtimi čia, išvijoje. Turim savų negalių, nesutarimų, kivirčų. Atrodo, kad tai tik politiniai, bendruomeniniai, gal neišvengiami, nesklaidumai. Bet, gi, liau įsižiūrėjus, ar jie nėra moralinio pobūdžio? Neseniai "Tėviškės Žiburiuose" F. Juzevičius sugėdindami savo tardytojus ir teisėjus. Simas Kudirka ir Nijolė Sadūnaitė pasidarė pasauliniai heroikos vardai. O kiek tokių Nijolių, kiek tokių mažiau išgar-

Stasys Yla

Chicagos lietuviai prieš II pasaulinį karą

(Atkelta iš 1 puslapio)

venimas plito per parapišes mokyklas, vienuolyną ir laikraščių redakcijas. Plačiai aprašyta seselių kazimieriečių įsisteigimas Chicagoje (kun. Anatanas Staniukynas prikalbino arkivyskupą James E. Quigley, kad leistų šioms seselėms veikti ir Chicagoje); Kazimieriečių kongregacija čia sparčiai augo: 1911 m. — tik 17 seselių, 1953 m. — net 460. Plačiau aprašyta Kazimiera Kaupaitė (Kazimieriečių Motinėle Marija), pradėjusi čia darbą 1913 m. Aprašyta plačiai ir apie seselių Sv. Kryžiaus ligoninę (1928 m. atidaryta) ir gražiausią lietuvių bažnyčią Chicagoje — Sv. Kryžiaus bažnyčią (pastatyta 1915 m.). Prisimintinas "Draugo" vienas pirmųjų redaktorių — veiklus kunigas Fabijonas Kemėšis ir kiti žymesni kunigai bei katalikų veikėjai. Vieno negaliu suprasti, kaip šioje knygoje visiškai nebuvo paminėtas "Draugo" redaktorius, Vyčiu, ALT'os veikėjas, labai šviesus žmogus, geras kalbėtojas (surinkęs vien savo prakalbomis 100.000 dolerių aukų atsistatantčiai Nepriklausomai Lietuvai) neužmiršamas *Leonardas Šimutis*. Amerikos lietuviuose Chicagoj jis yra buvęs tokia stambia figūra ir tiek gerų darbų nuveikęs, kad laikau neatleistina klaida (autorius ir redaktorių) šiame veikle to žmogaus net vardo nepaminti. Perskaitykit knygą, — įsitikinsit! Gal buvo nepaminta ir daugiau ryškių asmenybių, bet vien "užmiršimas" Leonardo Šimučio padaro šią knygą — nepilnai pavajzduojančią aną epochą. Tai viena stambiausių neigiamybių.

Organizacijos, jaunesnė karta, lietuviai Amerikos valdžioj

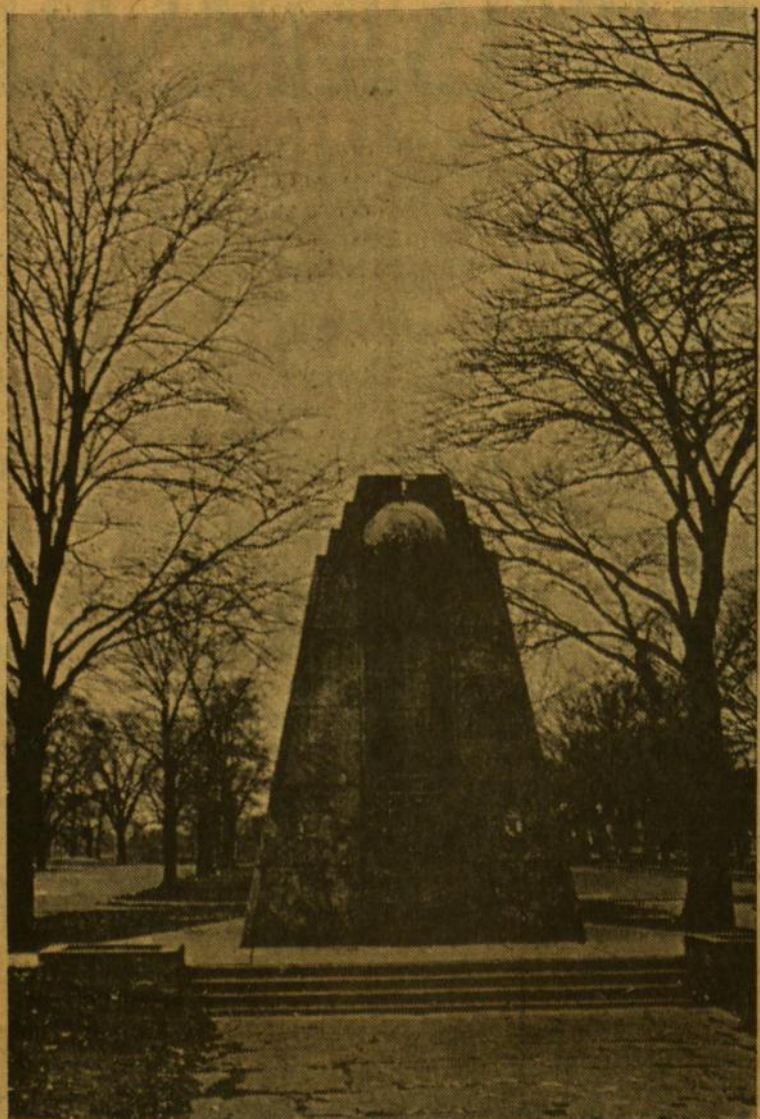
Dr. J. Šliūpas atvyko į Ameriką 1884 m. Jis įkūrė socialistų organizaciją (1899). Lietuvių tautinė sandara įsisteigė 1916 m.; 1928 m. pradėjo spausdinti laikraštį "Sąsara". Susikūrė "Moteryų sąjunga", "Lietuvių katalikų moterų sąjunga" — 1914 m. jos pradėjo 1916 m. leisti "Moteryų Dirvą". Atsirado ir kitokių organizacijų: gydytojų, Politinis klubas (vėliau pavadintas Lietuvių respublikonų sąjunga); 1898 m. — jau net trys Demokratų klubai Chicagoje. Pirmasis laikraštis — "Lietuva", kuriame kun. Ant. Kaupas nuolat ragino lietuvius dalyvauti politiniame Amerikos gyvenime. Lietuvių imigrantų vaikai, jaunesnė — išsilavinusi — karta jau pradėjo ne tik leisti daugiau lietuvių laikraščių ir į juos rašyti, bet vis daugiau bandė įsijungti ir į amerikinių gyvenimą: spaudos ir politinį. Atsirado net ir asmenų svarbesniuose valdžios postuose (Ant. Olis, A. Kumskis, Charles Kal, attorney, Principles of Democracy" autorius ir kt.).

Lietuvių imigrantų miestietiška visuomenė. Intelligentai

Gale 19 amž. lietuviai imigran-

Marquette Road ir California Ave. sankryža su "The Lithuanian Plaza" iš kaba Chicagoje.

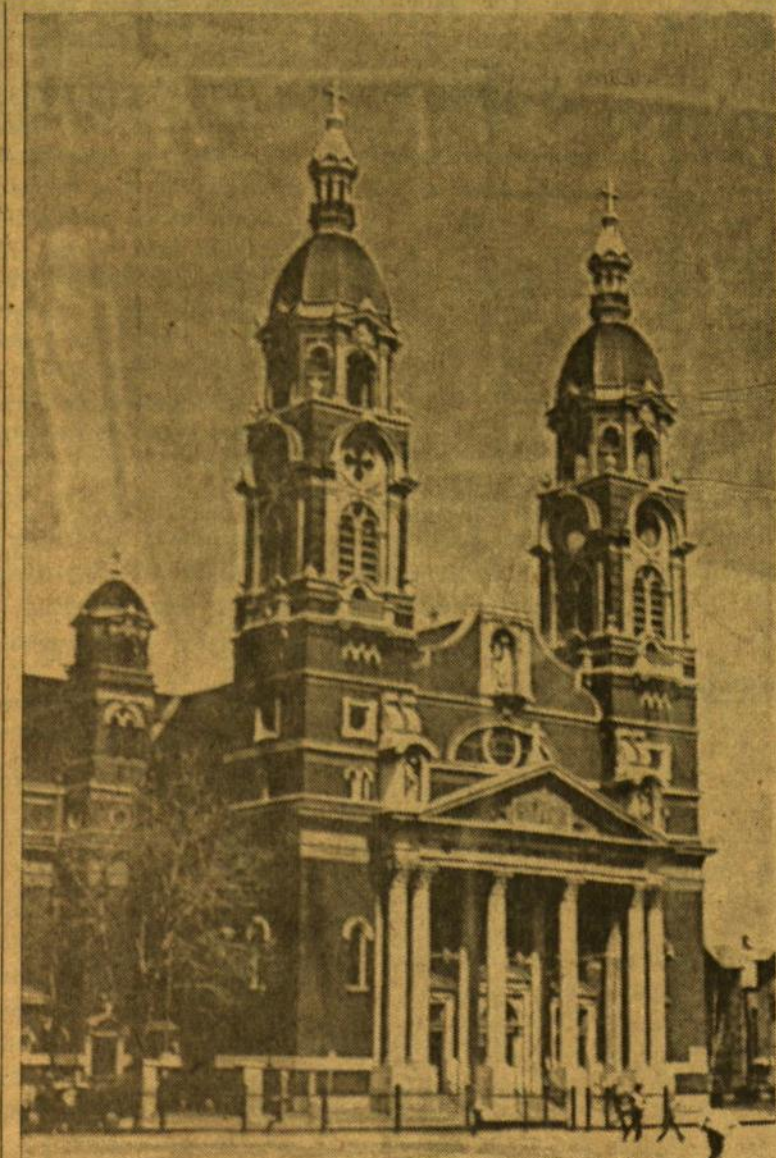

Granitinis Darius ir Girėno paminklas Marquette Parke, Chicagoje, Marquette Road ir California Ave. sankryžoje.

tas Chicagoj gaudavo atlyginimo apie 1.25 — 1.75 už 10 valandų darbo dieną; 1914 m. — industrijos darbininkas jau gaudavo 1.50 — 3.00 už dieną. Lietuviai daugiausia iš visų tautybių nuomodavo kambarius su maistu (borders); daugelis moterų tokiu "borders" bizniu užsiimdavo. Daugiausia lietuvių dirbo skerdyklose ("Armour" — didžiausia buvo skerdyklų kompanija). Visą skerdyklų egzistavimo laiką Chicagoje, manoma, per jas perėjo apie 100.000 lietuvių darbininkų. Gal užtai rašytojas Upton Sinclair savo garsiajam veikalui "The Jungle" buvo pasirinkęs veikėjais lietuvių šeimą. Skerdyklos darbininko buvo nežmoniškas darbas ir nežmoniškas gyvenimas.

I biznius lietuviai kibo labai pamažu, atsargiai. Pradžioj telkėsi į kooperatyvus: 1905 m. įsteigtas drabužių koop. "Žvaigždė", 1916 m. — baldų koop., kuris iki 1920 m. labai išaugo (ir per 19 metų turėjo kas savaitę "Lietuvių turtėjo valandą"). Pavienių žmonių biznių nebuvo daug. Įvairių biznių 1910 m. buvo

priskaitoma iki 500 (jų tarpe — 180 karčiamų, salūnų); o prieš pat depresiją — net 1,121 biznis (jų tarpe — 300 maisto krautuvių). Stanley Balzekas pradėjo automobilų biznį; jo sūnus Stanley Balzekas — "Lietuvių kultūros muziejaus" įkūrėjas. Dan Kuraitis automobilų biznį pradėjo 1922 m. Atsirado ir lietuvių

Sv. Kryžiaus lietuvių parapijos bažnyčia Chicagoje, pati didžiausioji iš lietuvių bažnyčių Chicagoje, dalį Adolfo Valskio viduje išdekoruota tautinių motyvais.

bankininkų: 1896 m. — Antano Olšausko bankas (A. O. leido laikraštį "Lietuva"), 1909 m. — Justino Mackevičiaus bankas. Seniausias lietuvių bankas (1898 m.) — Jono Tananevičiaus, kuris leido "Kataliką". Jonas Bagdžiūnas — Bogden įsteigė banką 1906 m., J. Elias — Elijošius — 1908 m. Nuo 19 am. pradžios iki 1941 m. yra Chicagoj buvę 40 lietuviškų bankų. "Lithuanian Chamber of Commerce" įsisteigė 1937 m. (Justinas Mackevičius, Juozas Varkala, Anthony J. Rudis, Stanley Balzekas, Aleks. Kumskis). Lietuvių teisininkų sąjunga įsisteigė Broniaus K. Balučio, Lietuvos ministerio, pastangomis.

Pradinį ir aukštesnį išsilavinimą lietuviai gaudavo seselių kazimieriečių akademijoje, kuri 1911 m. pradėjo darbą su 5 mokiniais ir 4 mokytojais. Toliau lietuviai lavindavosi (daugiausia) Valparaiso universitete (1872 m. ten įsisteigė mokykla, o 1906 m. — universitetas); tai jau aukštoji mokykla anglų kalba. Apie 95 proc. Amerikos lietuvių inteligentų Chicagoj yra baigę Valparaiso univ. (jų tarpe — Petr. Daužvardis, Br. Balutis, Kaz. Pakštas, Pr. Šivickis ir kt.).

Mikas Petrauskas atvyko į Ameriką 1907 m. Kompozitorius, chorų vedėjas Antanas Vanagaitis 1924 m. Chicagoje įsteigė "Dzimdži — Drimdzi" vokalio grupę, kurią ypač rėmė Olis ir Bačiūnas. Su šiais menininkais labai išaugo muzikinis — teatrinis gyvenimas (kuris dar sustiprėjo 1923 m., atvykus Juozui Vaičiui, įsteigusiam teatro studiją). Taip kilo įvairūs menai — plito laikraščiai, žurnalai, nuo 1908 m. labai pagyvėjo ir knygų leidimas. Sporto klubai daugiausia veikė Vyčių organizacijoj.

Autorius gana daug vietos skyrė spaudos išsiskleidimui. Pačiu pirmuojuj laikraščiu buvo "Zelmuo" (1886 m., red. Jonas Grinius). Amerikos Lietuvių Romos Katalikų Kunigų Sąjunga Pennsylvanijoj 1909 m. išleido "Draugą" (Kun. A. Kaupas); 1913 m. "Draugas" perkeltas į Chicago; nuo 1916 m. — perimtas lietuvių marijonų, nes ankstesni leidėjai nebeišsilaikė finansiskai.

Jaunajai kartai pradėjus nuvesti ir užmiršti lietuvių kalbą, atsirado spaudos anglų kalba, bet lietuvių reikalams. Iki 1941 m., manoma, Chicagoj ėjo įvairių laikraščių ir žurnalų net 90. Įdomi ir knygų leidimo sta-

L. Dambriūno kalbinius raštus redaguoja Stasys Barzdukas

Lituanistas Stasys Barzdukas sutiko suredaguoti Leonardo Dambriūno kalbinius raštus. Du stambūs aplankai iš Washingtono jam jau pasiųsti į Clevelandą.

tistika: 1875 m. atspausdinta iš viso viena lietuviška knyga; o jau 1904 m., kai atvyko daugiau inteligentijos, — 550 knygų (Lalio žodynas, almanachai, net buvo manyta leisti Lietuvių Enciklopediją, kuriai redaguoti buvo pakviestas Kleofas Jurgelionis — Kaldėdų Kaukė).

Pagalba Lietuvai

Amerikiečiai lietuviai padėjo spausdinti knygas Tilžėj, kurios slapčia buvo gabenamos ir platinamos po visą Lietuvą. Pirmo pasaulinio karo metu įsisteigė Tautos fondas, kuris, pvz. 1917 m. surinko 77,000 dolerių nuo karo nukentėjusiems Lietuvoje. Amerikiečiai surinko milijoną parašų, reikalaujant, kad prez. Wilsonas pripažintų "de jure" Lietuvos nepriklausomybę; 1922 m. nusiuntė į Kauną Laisvės varpą, 1919 m. surinko "bonu" paskolą Lietuvai už 1,800,000 dolerių, rėmė Dariaus ir Girėno skridimą per Atlantą. Tautos fondas daugiausia, sakoma, pasidaravo per parapijas; 1920 m. užsimojo surinkti net 5 mil. rinkliavą — paskolą Lietuvai. Visa tai darė jauni ir seni; daugelis nebekalbantių lietuviškai vis tiek tebeturėjo sąmoningą Lietuvos reikalų supratimą ir visokiais savanoriškais darbais mėgino pagelbėti savo tėvų gimtinei.

Reikia pasidžiaugti autoriaus kruopščiu medžiagos surinkimu ir metodišku jos išdėstymu knygoje. Visos kultūrinės, socialinės, tautinės, psichologinės sritys paliestos, net jų priežastys pagvilendotos. Knyga ne tik plačiai informuojanti, bet ir pagaunanti jausmus; tartum ne vien skaitai, o vėl išgyveni tuos imigrantų vargus ir jų džiugius pasisekimus bei jų nusivylimą, pradėjus jauniems gana sparčiai tirti "tauty katilė", amerikiečių platybėse.

Norėtusi kvestionuoti autoriaus rašymą mūsų tikrinių daiktavardžių: Kovno, Suvalkai, Vilno... Kodėl? Ar ne geriau būtų palikti originalūs miestų vardai: Kauhas, Vilnius, kaip autorius daugelį organizacijų ar laikraščių vardų skliausteliuose rašo lietuviškai. O jei rašo visur Lithuanian ir jei nori angliškai pavadinti ir miestus, tai kaip iš tikro būtų angliškai Vilnius, Kaunas ar Suvalkai? Kovno ir Vilno mums buvo įprasta girdėti tikrai iš slavų ir žydų; šioje knygoje taip rašomas mūsų sostinės ir laikinosios sostinės vardas rėžia akį ir ausį.

Be puikių, meniškų kun. Algimanto Kežio, S.J., nuotraukų, gale knygos yra patrauklių Chicago architektūros fotografijų Eugenijaus Butėno.

Ši knyga yra tikrai puiki dovana visiems lietuviams ir jų pažįstamiems amerikiečiams ar šiaip angliškai skaitantiems draugams.

Kadangi dalis temų ten kartojasi, beruošiant spaudai turėtų kiek sumažėti. Į aplankus neįeina tie kalbiniai straipsniai, kuriuos L. Dambriūnas rašė "Lietuvių Enciklopedijai".

Keli kiti L. Dambriūno palikti aplankai liečia jo straipsnius kultūrinėmis, politinėmis ir kitomis temomis.

Algirdo Landsbergio vakaras Washingtono

Vasario 26 d. įdomiai ir nuotaiškai praėjo rašytojo Algirdo Landsbergio literatūros vakaras Washingtono. Jį surengė Kristijono Donelaičio vardo lituanistinė

mokykla. Rašytojas skaitė ištraukas iš savo dramų ir pabaigai novelę, visa tai palydėdamas smagiais, įžvalgiais ir taipgi gudriais komentarais — net tiksliai apie savo kūrybą, bet ir apie publikos įvairius tipus. Pasisakė rašęs romaną, bet vis dar neprieina prie galo. Apie Landsbergio kūrybą trumpą žodį tarė A. Vaičiulaitis.

Vakaras turėjo dar dvi kitas dalis. Senovines lietuvių liaudies dainas su meile ir įsijautimu padainavo Elenutė ir Jurgis Bradūnai — su tinkamais paaiškinimais. Toje pat salėje veikė Vidos Krištolaitytės naujausių paveikslų paroda. Apie jos kūrybą žodį tarė Dalė Lukienė.

DR. K. G. BALUKAS
Aknešerija ir moterų ligos
Ginekologinė Chirurgija.
6449 So. Pulaski Rd. (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
Jei neatsiliepią skambinti 374-8004
Pirma ligonius pagal susitarimą.

DR. VL. BLAŽYS
PLAUČIŲ IR VIDAUS LIGOS
Marquette Medical Center
6132 So. Kedzie Avenue.
Val.: pirm., antr., ketv. ir penkt. 6 iki 7:30 val. vakaro.
Šeštad. nuo 1 iki 3 val.
Pagal susitarimą.
Ofiso telef. WA 5-2670.
Rezid. tel. WALbrook 5-3048.

Tel. ofiso HE 4-5849; rez. 388-2233
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val.: pirm., antr., ketv. ir penkt. 1:00 - 6:00 val. popiet. treč. ir šešt. tik susitarus.

Dr. Jonas G. BYLA-BYLAITIS
GALVOS IR STUBURO LIGOS
2858 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629
Tel. — 476-3409
Valandos pagal susitarimą

Dr. Ant. Rudoko kabineta perėmė
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
Tel. — GR 6-2400
Val.: pagal susitarimą: pirm., ir ketv. 1-4 ir 7-9; antr., ir penkt. 10-4; šeštad. 10-3 val.

Ofis, tel. 735-4477; Rez. 246-2839
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
Specialybė — Nervų ir Emocinės ligos.
CRAWFORD MEDICAL BLDG.
6449 So. Pulaski Road

DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Tel. — BE 3-5893
Specialybė Aldų ligos
3907 West 103rd Street
Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. — PR 8-2220
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
JOKSA
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirm., antr., ketv. ir penkt. nuo 12 iki 2 val. ir nuo 6 iki 8 val. vak. Šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. K. A. JUCAS
DERMATOLOGIJĄ
CHIRURGIJĄ
5214 No. Western Avenue
1002 No. Western Avenue
Tel. atsakoma 12 valandų
489-4441 — 561-4605

Istaigos ir buto tel. 652-1831
DR. FERD. VYT. KAUNAS
BENDROJI MEDICINA
1407 So. 49th Court, Cicero, Ill.
Kasdien 10-12 ir 4-7
Išskyrus treč. ir šeštad

Tel. ofiso ir buto: OLYmpic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Ave., Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak.
Išskyrus trečiadienius.
Šeštadieniais 12 iki 4 val. popiet.

Tel. REliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
Lietuvius gydytojas
3925 West 50th Street
Val.: pirm., antr., ketv. ir penkt. ir šešt. nuo 12-4 val. popiet. ir 6-8 val. vak. Treč. ir šeštad. uždaryta.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIKIŲ IR VAIKŲ LIGOS
SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue.
Valandos: Kasdien nuo 10 val. ryto iki 1 val. popiet.
Ofs, tel. RE 7-1168, rez. 239-2919

Ofs. HE 4-1818; rez. PR 6-0801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street
71-os ir Campbell Ave. kamp.
Val.: pirm., antr., ketv. ir penkt. ir šešt. 8 iki 7 v. p. p. Tik susitarus.

OPTICAL STUDIO
VIOLETA KAROSAITE
7051 So. Washenaw — Tel. 778-0706
Pritaikomi akiniai pagal gydytojų receptus.
Didelis akinių rėmų pasirinkimas.
Val.: pirm., antr., penkt. 10-5:30.
Ketv. 1-3 v. vak. Šešt. 10-4 v. p. p. Trečiadieniais uždaryta.

Tel. — 282-4356
DR. ROMAS PETKUS
AKIŲ LIGOS — CHIRURGIJA
Ofisai:
111 NO. WABASH AVE.
4200 NO. CENTRAL AVE.
Valandos pagal susitarimą.

DR. FRANK PLECKAS
(Kalba lietuviškai)
OPTOMETRISTAS
Tikrina akis. Pritaikoma akinius ir "Contact lenses".
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, POSLES IR PROSTATO CHIRURGIJA
2656 W. 63rd Street
Val. antr., nuo 1-4 popiet ir ketv. nuo 5-7 vakare
Ofiso tel. 776-2880, rezid. 448-5545

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS
Adresas 4255 W. 63rd Street
Ofiso telef. RE 5-4410
Rezidencijos telef. GR 6-0617
Ofiso val.: pirm., antr., ketv. ir penkt. nuo 1:00 iki 3:00 val. popiet

Ofiso tel. HE 4-2123. Namų GI 8-6195
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Val.: pirm., antr., ketv. ir penktad. 2-5 ir 6-7 — iš anksto susitarus.

Tel. ofiso PR 6-6446
F. G. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Valandos: 1-6 val. popiet.
Treč. ir šeštad. pagal susitarimą.

Ofs, tel. 586-3166; namų 381-3772
DR. PETRAS ŽILIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6234 So. Narragansett Avenue
Val.: pirm., antr., ketv. ir penkt. 2-7; šeštadieniais pagal susitarimą

Perskaityt "Draugą", duokite jį kitiems.

Senosios lietuvių emigracijos vertžimosi švieson liudininkė: Vilniaus Aušros Vartų parapišės mokyklos Chicagoje akmeninė iškaba.

Prof. dr. Alf. Sennas užvertė savo gyvenimo knygą

JONAS PUZINAS

Skaudi žinia pasiekė mus — š.m. vasario 9 d. Ashforde, Connecticuto valstijoje, baigė savo gyvenimo kelią didis lietuvių kalbos tyrinėtojas ir nuoširdus Lietuvos bičiulis prof. dr. Alfredas Sennas. Kądangi mano gyvenimo kelias bent keliais atvejais buvo susibėgęs su prof. Senno gyvatos plačiuoju vieškelio, todėl jaučiu pareigą supažindinti "Draugo" skaitytojus su šio įžymaus kalbininko gyvenimu ir bent bendrais bruožais apžvelgti jo mokslinį įnašą į lietuvių kalbos tyrimų lobyną. Pateiksiu ir pluoštelį žinių iš savo prisiminimų.

Besiekiant mokslo Šveicarijoje

Alfredas Sennas (Alfred Senn) gimė 1899 m. kovo 19 d. Blotzheim, Elzase, rytinėje Prancūzijoje. Šeimai grįžus Šveicarijoni, A. Sennas lankė St. Galleno gimnaziją, kurią baigęs 1918 m. įstojo į Friburgo universitetą. Čia studijavo germanistiką, lyginamąjį kalbų mokslą, graikų kalbą ir istoriją. Lyginamojo kalbų mokslo kurse teoriškai susipažino ir su lietuvių kalbos pagrindais. 1921 m. gegužės 15 d. gavo filosofijos daktaro laipsnį. Disertacijoje nagrinėjo germaniškuosius skolinius — "Germanische Lehnwortstudien" (I dalis išspausdinta Heidelberg 1925 m., o II dalis — A. Voldemaro ir A. Smetonos redaguotose "Humanitarinių mokslų fakulteto raštuose", t. II, 1927, p. 169-216). Friburgo universitete susipažino su ten studijavusiais lietuviams (St. Šalkauskiu, K. Pakštu, Iz. Tamošaitiu, Pr. Raulinaičiu ir kt.), kurie A. Senną plačiau supažindino ne tik su lietuvių kalba, bet ir su aktualiais Lietuvos reikalais. Šveicarijoje A. Sennas artimai bendravo su J. Eretu, kuris, dirbdamas Lietuvos užsienio reikalų ministerijoje, buvo suorganizavęs Eltą — Lietuvos Telegramų agentūrą. J. Eretas buvo tos informacinės įstaigos direktorius.

A. Sennas Lietuvoje

Ir kai tik A. Sennas baigė savo studijas Friburge, 1921 m. birželio 14 d. buvo pakviestas dirbti Elton referentu. Padirbėjęs pusmetį, ėmėsi pedagoginio ir mokslinio darbo: 1922-1925 m. vadovavo "Pavasario" sąjungos suaugusiųjų gimnazijai, tuo pačiu metu dar dėstydamas lotynų kalbą "Aušros" gimnazijoje, 1922 m. spalio 14 d. pakviečiamas privatdocentu į Lietuvos universiteto Teologijos - filosofijos fakultetą graikų kalbai, o 1923 m. sausio 1 d. perėjo dirbti docentu į Humanitarinių mokslų fakulteto Lotynų kalbos ir literatūros katedrą, kuriai vadovavo šveicaras Pranas Brenderis (Franz Brender). Tuo metu Lietuvos universitete dėstė net keli šveicarai: J. Eretas, botanikas K. Regelis ir germanistas G. Studerus. Lotynų kalbos ir literatūros katedroje A. Sennas dėstė graikų kalbą, lotynų autorius ir kalbą, graikų autorius ir kalbą, graikų kalbos istorinę gramatiką. 1924 m. rugsėjo 19 d. perėjo į K. Būgos vadovaujamą lyginamojo kalbų mokslo katedrą, kur skaitė ir kai kuriuos lietuvių kalbos kursus, 1924 m. gruodžio 1 d. mirus K. Būgai, A. Sennas išrinktas lyginamojo kalbų mokslo katedros vedėju. A. Sennui teko perimti ir K. Būgos skaitytus kalbotyrimų kursus: lietuvių kalbos istoriją, lietuvių kalbos fonetiką, dialektologiją, lyginamąją indoeuropiečių kalbų gramatiką, sanskritą, prūsų kalbą, bažnytinę senąją slavų kalbą. Tai katedrą vadovavo iki 1930 m. rugsėjo 1 d., kada, pasitraukęs iš universiteto, išvyko į JAV. Lyginamojo kalbų mokslo katedrą perėmė A. Salys, tik ką baigęs studijas Vokietijoje.

A. Sennas, išgyvenęs Lietuvoje beveik visą dešimtmetį, puikiai išmoko lietuvių kalbą, kuri, jam 1923

m. vedus lietuvių Mariją Vedlugaite, tapo ir šeimos kalba.

Pirmą kartą susitikau su prof. A. Sennu 1925 m. rudenį, kai įstojau į Lietuvos universiteto Humanitarinių mokslų fakultetą. Pagrindiniu dalyku kaip tik buvau pasirinkęs kalbotyrą, todėl tuojau pat įsirašiau klausyti A. Senno skaitomus kursus: įvairius specialius lietuvių kalbos kursus, sanskritą, gotų kalbą, graikų kalbą ir kt. Pastoviai A. Senno studentų grupę sudarė šis penketukas: Kazimieras Alminauskis, Jonas Dumčius, Džidas Giedraitis, Macelis, Adolfas Nezabitauskis ir aš. Visi kartu išklausėmė visus reikalaujamus dalykus 1929 m. žiemą.

Su A. Sennu mane siejo ne tik darbas universitete, bet 1927 m. užsimezgė ir mūsų abiejų šeimų santykiai. Mūsų su žmona nuolat lankėmės p. Senno šeimoje, kur augo dvi dukterys (Martytė ir Elfrieda), o p. Sennai buvo dažni svečiai mūsų kukliame studentiškame bute. Tie santykiai buvo kitokie, negu su mūsų ano meto lietuviams profesoriais, kurie mums studentams dažniausiai nebuvo prieinami iš arčiau. Kas gi čia lėmė? Viena, prof. Sennas tebuvo šešeriais metais vyresnis už savo studentą, o antra — jis atsiėmė iš Vakarų kitokią profesoriaus ir studento tarpusavio santykių sampratą. Tą patį patyriau ir bestudijuodamas Heidelberg, kur pagrindinio ir šalutinio dalykų profesoriai sukviesdavo pas save į namus savo klausytojus kukliam užkandžiui, vynui ar alui. Tie pasisvečiavimai turėjo ir labai teigiamą savybę — įpareigodavo studentus dar daugiau pasispausti. Juk gi būtų nepatogu kokią "atsilikėliui" semestro galę pasirodyti vaišingoje profesoriaus šeimoje.

Tie nuoširdūs ryšiai su prof. A. Sennu ir jo šeima išliko iki pat studijų pabaigos Lietuvos universitete. 1930-tieji metai mus išskyrė ilgam laikui: pats 1930 m. balandžio pabaigoje išvykau Heidelbergą studijuoti archeologijos, o prof. A. Sennas tų pačių metų rudenį atsisveikino su Lietuva ir išsikėlė Amerikon.

A. Sennas Amerikoje

A. Sennas jau Lietuvoje buvo tinkamai pasiruošęs moksliniam darbui, todėl ir Amerikoje greitai

Prof. dr. Alfredas Sennas (1899. III. 19 — 1978. II. 9)

iškilo. Pradžioje vienerius metus dirbo Yale universitete (New Haven) kaip Sterling Research stipendinininkas, o 1931 m. buvo pakviestas į Wisconsin universitetą Madisone, kur buvo germanų filologijos ir lyginamojo kalbų mokslo katedros ordinarinis profesorius. Čia A. Sennas dėstė ir lietuvių kalbą. Su Wisconsin universitetu tiek susigveno, kad 1977 m. universitetui padovanojo savo turtingą biblioteką. Čia profesorius ir jo sūnus Alfredas Erichas, 1932 m. gimęs Madisone.

1938 m. A. Sennas persikėlė į Pennsylvanijos universitetą Philadelphiaje, kur buvo germanų kalbų profesorius, 1944-1946 m. germanų kalbų skyriaus vedėjas, o 1946-1947 m. — kalbotyros katedros vedėjas. 1947 m. A. Senno pastangomis įsteigtas Slavų ir baltų studijų skyrius, kurio vedėju buvo iki 1965 metų, kada, sulaukęs 65 m. amžiaus, turėjo iš tų pareigų pasitraukti, pasilikdamas dėstyti dar iki 1969 m. Slavų ir baltų skyriui sustiprinti 1947 m. A. Sennas persikvietė iš Vokietijos prof. V. Krėvę ir prof. A. Salį. Šiame skyriuje mokslus baigė 10 jaunų kalbininkų (ir literatų), iš kurių daktaro laipsnius gavo: kun. V. Jaskevičius, K. Ostrauskas, W.R. Schmalstieg, Br. Vaškėlis ir kt. A. Senno mokinių buvo kalbininkas dr. A. Klimas.

Likimo buvo lemta vėl susitikti ir drauge dirbti su A. Sennu. Karo

audros išblovė mus iš savosios tėvynės, kuriai pradėta atsiliepti už įgytąjį mokslą. Su pabėgėlių bangą atsidūrėme Vokietijoje, kur nuo 1946 m. teko dirbti Pabaltijo universitete Hamburge (vėliau Pinneberge). Prasidėjus emigracijai, dailrytasi geradarių, kurie parūpintų darbo ir buto garantijas JAV. Besiruošdamas vykti į JAV, jau 1948 m. rugsėjo 25 d. kreipiausi į prof. A. Senną, teiraudamasis, ar negalėtų parūpinti kokį nors darbą. Pažadėta pajieškoti darbo universitete ar muziejuje. Apsidžiaugta ryšių užmezgimu. 1948 m. spalio 25 d. A. Senno laiške tarp kita ko rašoma: "Mano žmonai ir man buvo malonu gauti žinių apie Tamstą ir Tamstos šeimą. Mums būtų labai malonu, jeigu galėtumėm vėl draugauti, kaip kad būdavo dvidešimt metų atgal".

1948 m. spalio 27 d. A. Salys jau konkrečiai pranešė apie A. Senno man parūpintą darbą: "Ir va prof. Sennas išleido vėl kitą laišką. Parašė angliškai, dviem egzemplioriais, kad kur prireikus galėtum pasinaudoti. Tai yra jau konkretus darbo pasiūlymas čia pat mūsų skyriuje prie jo ruošiamo etimologinio lietuvių k. žodyno ir gramatikos. Tą darbą ir aš pradžioje, atvažiavęs, dirbau 4 mėn. Atlyginimas 150 dol. mėn., žinoma, mažas, bet pradžia užsikabinti vis jau šis tas". A. Salys pasižadėjo parūpinti ir butą.

Ir 1949 m. spalio 13 d. su šeima atvykau Philadelphiajoni. Geležinkelio stotyje mus pasitiko prof. A. Sennas ir nuvežė į A. Salio namus, samdytą butą. Spalio 17 d. jau pradėjau darbą Pennsylvanijos universiteto Slavų ir baltų skyriuje. Deja, parama lietuvių etimologiniam žodynui pasibaigė 1950 m. liepos 1 d. Baigėsi ir mano darbas. Paliko sukaupta daug vertingos medžiagos etimologiniam žodynui. A. Sennas, būdamas labai užimtas su Lietuvių rašomosios kalbos žodyno redagavimu, savo sumanymo leisti etimologinį žodyną atsisakė. Tada C. Winterio universitetinė leidykla Heidelberg 1955 m. pradėjo leisti prof. E. Fraenkelio etimologinį žodyną — "Litauisches etymologisches Woerterbuch", kurio išėjo du tomai: I t. (A-Pr) 1962 m. ir II t. (Pr-Zv) 1965m.

Pažymėtinas dar vienas bendras darbas su A. Sennu — tai įkūrimas Laisvojo liuanistikos instituto Philadelphiaje. Būrys Philadelphiaje susitelkusių liuanistų, daugiausia buv. universiteto profesorų, 1950 m. įkūrė Laisvąjį liuanistikos institutą, kurio pirmininku išsirinko A. Senną. Kiti instituto vadovybės nariai buvo: Leonardas Dambriūnas, dr. Marija Krasauskaitė, prof. Vincas Krėvė, dr. Vincas Maciūnas, dr. Jonas Puzinas, dr. A. Salys ir dr. Antanas Vasiliauskas. Institutas 1950 m. spalio 28-1951 m. gegužės 19 d. suruošė liuanistinius

kursus studentams ir visuomenei. Skaityta net 53 paskaitos iš lietuvių kalbos, literatūros, Lietuvos istorijos. Paskaitas skaitė visi paminėti instituto vadovybės nariai. Ir A. Sennas skaitė kelias paskaitas: "Lietuvių ir anglų kalbų giminigumas", "Lietuvių kalbos kilmė" ir "Lietuvių kalbiniai santykiai su kaimynais". Institutas buvo numatęs išleisti savo darbų rinkinį, bet Amerikos Lietuvių profesorų draugijai 1951 m. vasario 17 d. nutarus steigti Liuanistikos institutą, Philadelphiaje institutas sustabdė savo veiklą.

Dar teko aplankyti p. Sennus Ashforde, Connecticuto valstijoje, kur jie buvo apsigyvenę šalia savo dukros Marijos, ištekėjusios už Amerikos lietuvių veikėjo Vinco Alksnio sūnaus.

A. Senno mokslinis palikimas

A. Senno didžiuliam moksliniam palikimui apžvelgti tektų skirti specialų straipsnį, kuriuo, tikiuos, pasirūpins mūsų kalbininkai (gana išsamią apžvalgą yra davęs dr. A. Klimas straipsnyje "Prof. A. Senno dviguba sukaktis", *Aldai*, 1964, Nr. 10, p. 435-441). Čia paminėsiu bent pačius svarbiausius darbus.

A. Senno mokslinių darbų tematika įvairi. Štai temos tik lietuvių kalbos problematikai: lietuvių kalbos istorija, etimologija, žodyno susidarymas, veiksmoždytų aspektai, atematiniai veiksmoždyčiai Mikalojaus Daukšos raštuose, skoliniai lietuvių kalboje, lietuvių kalbos tarmės, baltų kalbiniai santykiai su kitomis indoeuropiečių kalbų grupėmis (germanų, slavų), ypač baltų ir slavų santykiai. A. Sennui rūpėjo ir kiti liuanistiniai klausimai: proistorė, tautosaka, lietuvių literatūra. Nemažą dėmesį skyrė ir germanistikai: gotai ir jų kalba, gotų ir suomių santykiai, germanų skoliniai slavų kalbose ir t.t.

Be disertacijos apie germaniškuosius skolinius "Germanische Lehnwortstudien", A. Sennas atskiromis knygomis išspausdino: Anthologia latina. Kaunas, 1922, 150 p. Tai "Spaudos Fondo" išleistas vadovėlis gimnazijoms. Kleine litauische Sprachlehre. Heidelberg, 1929, XI - 304 ps. - lietuvių kalbos vadovėlis svetimtautiems.

An Introduction to Middle High German (1937). The Lithuanian Language. A. Characterization. Chicago, 1942, 49 p. Knygutė skirta žmonai Marijai Vedlugaitei - Sennenei. Tai trumpa lietuvių kalbos charakteristika, išleista 1941 m. Chicagoje įkurto ir dr. K. Pakšto vadovauto Lietuvių kultūros instituto.

Lithuanian Dialectology. Menash, Wis., 1945. Trumpa lietuvių dialektologija anglų kalba. Handbuch der litauischen Sprache. Band II: Lesebuch und Glossar. Heidelberg, 1957 ir Band I: Grammatik. Heidelberg, 1966, 495 p. Tai rūpestingai paruoštas lietuvių kalbos vadovėlis, kurio skaitiniai ir žodynas išėjo 1957 m., o gramatika — 1966 m. II tomas skirtas A. Saliui už jo visokeriopą kalbinę talką. Ir pats A. Sennas laikė šį darbą bene svarbiausiu savo veikalu.

Storia della letteratura lituana, išsp.G. Devoto knygoje "Storia della letteratura baltiche" (Milano, 1957, p. 299-428; antras leidimas: Firenze, 1969) — lietuvių literatūros istorija italų kalba. The New College Multilingual Dictionary, 1967 — septyniakalbis žodynas, paruoštas kartu su E. B. Williams.

Vienas iš pačių didžiausių ir reikšmingiausių darbų — kirčiuotas lietuviškai — vokiškas žodynas "Woerterbuch der litauischen Schriftsprache", išleistas C. Winterio universitetinės leidyklos Heidelberg. Mintis tokiam žodynui leisti gegužės 19 d. suruošė liuanistinius (Nukeita į 4 psl.)

Pogrindžio parodijos

Redakcijos pastaba. Okupuotoje Lietuvoje, šalia jau beveik periodinių pogrindžio leidinių, šalia begalės okupantų ir sistemą pajukdančių anekdotų, sklinda taipgi okupantui patalkaujantius poetus plakančios parodijos. Parodijų autoriai įamį žmonės — studentai. Šiuo metu mus yra pasiekę tokių poetinių parodijų pluoštas. Jas čia pateikiame ir mūsų skaitytojams. Tai gana pažintinė medžiaga, rodanti tenykščio lietuviško jaunimo santykį su tais rašytojais — poetais, kurie gero gyvenimo sąskaiton batliažiauja pavergėjui. Pirmenybė ir čia tebūna Miezėlaičiui.

IR JIEŠKAU SAVES...

Pagal Eduardo Mieželaičio knygos "Aleliumai" 462 puslapį

Aš atvykau į Maskvą — į Melką komunisto Jieškoti Jiešpimo... Ir draugo Lenino paldausti — Ar jis man pasakyti negalės, Kodėl jo mokslu auklėtas žmogus — Išėina gyvūlys, — Su siela, perskelta į dvi dalis.

Kada pirmasis Aš praranda viltį Dėl kokios nesėkmės, — Antrasis Aš jam rodo tiltis Ir, kaip enkavedistas pūtas, Ar kaip lietuviškas niekščelis stribas, Jį griežia už gerklės.

Pirmasis Aš, kai skundžiasi vargu, Sovietiškais kalėjimais Ir jų pūtais sargais, Antrasis Aš pasiūlo jam ką keltą: Į ranką brūkna jam nagą, Kuris visas sielas išgano, Dar pažada Katiušos meilę vieną kiltą, Ir liepia apkabinti Maskvą, Kaip Faustui Margaritą.

Suprask dabar — kodėl lietuviškas poetas Dainuoja meilę šiltą Maskvai, Rimuoja Kubą, Andų kalnus, Ožę, Tūk nė žodelio apie Pravieniškes, Rainių miškelį, krūviną Červinę. Suprask, kodėl Maskvos apvairkuotas Kareiviščių kaimo bernaitis, Komunistas, poetas maskoliškų idilių, Eduardas Miežėlaitis Lenino dar neapopylė.

ECCE HOMO

Pagal Eduardo Mieželaičio knygos "Aviažekizai 187 puslapį

Aš mačiau, kaip Maskvoje Sovietų damos kvirtizanos Ir graščios šokėjos — balerinos, Su karininkais ir enkavedistais, Su agitatoriais veltėdžiais Ir liaudies priešais — partiniais Komunistais, poromis susikabinę, Pauptu vaikšto... Ir mačiau, kaip jų mašinos — Moskovičiai, Volgos ir Žigūliai, Su Lenino palaima, Po Maskvą zuja. Ir kaip vėliau, nakctinius klubuos, Armėnišką konjaka ar gruzinišką šampaną Iki pat paryčių mėgina...

Aš mačiau, kaip prie Janistiejus, Prie Dudinkos ir Igrukos, Pavargę darbo vergų rankos, Tūk saulei vos prašvitus, Rąstus į upę nešė, vilko, rito. Ir dabar dar juos matau Filmoje savų akių ekrano, Kaip jie kaudėtom rankom, Kaip muplako Kristaus, Rąstą po rąsto Neša, velka ir rita, Sibiro saulei tekant Iš ryto.

Ir bėga ir teka ten Sibiro laikas, Kaip šaltas, ramus Janistiejus: Su juo pateka saulė, Su juo eina vargo kolonos Su juo atskrenda Sibiro vėjas, Su juo nuo šalčio numiršta žmonės. Su juo ateina barakų miegas, Su juo skeletus atkasa sniegas. Su juo giltinė virš kaukolės iškėlus Kūjį ir piautuvą laiką. O stepių vėjas, tarai pašėlęs, Ecce Homo, Svūpdamas šauklo Ir šandais...

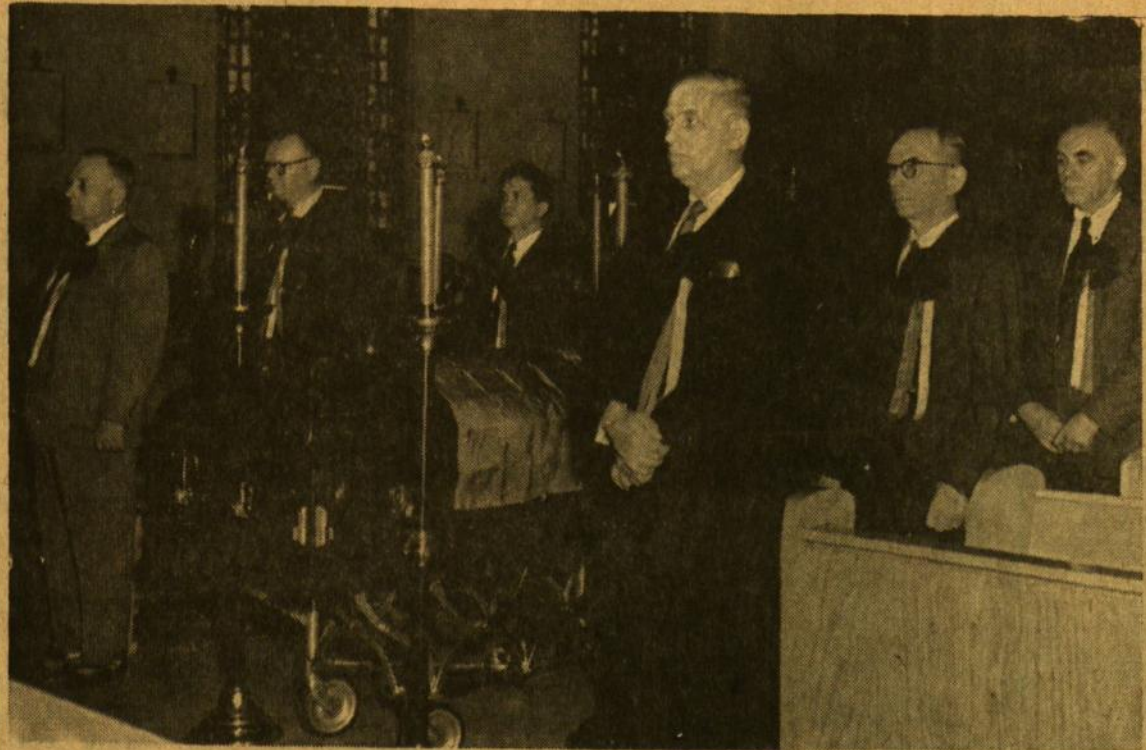
Grupė intelektualų Lietuvių katalikų mokslo akademijos šeštajame suvažiavime Fordhamo universitete, New Yorke, 1964 metais. Iš kairės į dešinę: kun. dr. T. Narbutas, vysk. Pr. Brazys, kun. dr. V. Jaskevičius, prof. Alfredas Sennas, kun. dr. J. Valšnora, kun. dr. V. Cukuras ir muzikas prof. V. Marčiūšius.

Nuotrauka V. Mažello

Alfredas Sennas užvertė savo gyvenimo knygą

(Atkelta iš 3 pusl.)

kilo dar 1923 m., A. Sennui bedirbant drauge su K. Būga. Vėliau patirta, kad ir Bazello bei Neuchatelio univ. prof. Max Niedermannas taip pat planavo leisti tokį žodyną. Į darbą dar pakviestas ir Lietuvos universiteto docentas F. Brenderis. Ir visi trys šveicarai kalbininkai ėmėsi ruošti žodyną. Jie visi buvo susipažinę su lietuvių kalba. M. Niedermannas lietuvių kalbos mokėsi pas Paryžiaus universiteto prof. A. Meillet ir jau 1901 m. Bazello universitete skaitė kalbotyrinį lietuvių kalbos kursą. Kai A. Sennas supažindino M. Niedermanną su Friburgo universitete studijuojančiais lietuviams, jis ėmė dar labiau gilintis į liuanistines studijas. Be to, jis susidomėjo Lietuvos laisvės atgavimu ir tapo tikru Lietuvos reikalų gyneju. Lietuvoje M. Niedermannas aplankė K. Būgą, J. Jablonskį ir dar pas juos mokėsi lietuvių kalbos. F. Brenderis jau 1914-1915 m. studijavo lietuvių kalbą pas M. Niedermanną. Taigi, visi trys kalbininkai jau seniai buvo pažįstami ir visus juos siejo bendras tikslas — leisti lietuvių rašomosios kalbos žodyną. Pirmas žodyno sąsiuvinis išėjo jau 1926 m. Tačiau A. Sennui išsikėlus Amerikon, žodyno leidimo darbas labai sulėtėjo: I tomas (A-K) išėjo tik 1932 m. 1938 m. mirus F. Brenderiui, toliau žodyną redagavo A. Sennas ir M. Niedermannas. Nuo II tomo 16 sąsiuvinio (p. 449) žodyno redakcijon pakviestas A. Salys.

Vincas Krėvė laidotuvės: profesorių garbės sargyba prie karsto šv. Kazimiero bažnyčioje, Philadelphiaje 1954. VII. 11. Iš kairės į dešinę: prof. A. Sennas, dr. J. Puzinas, dr. V. Maciūnas; priekyje — dr. A. Salys, prof. A. Jurskis ir dr. A. Vasiliauskas.

Ir II tomas (L-Pa) pasirodė 1951 m. Mirus M. Niedermannui (1954 m.), žodyną baigė A. Sennas su A. Saliu: III tomas (Pe-Sk) išėjo 1957 m., IV tomas (SI-T) — 1963 ir V tomas (U-Z) — 1963 m. Tai didžiausias ir geriausias lietuviškasis vokiškas žodynas, koki mes ligi šiol turime.

Iškeltas dar vienas didžiulis A. Sennos nuopelnas lyginamajai kalbotyrai — patikrinimas ir papildymas lietuviškosios medžiagos planišios apimties kalbotyruose žodynuose: A. Walde ir J. Pokorny "Vergleichendes Woerterbuch der indogermanischen Sprachen" (3 tomai, 1926-1952); S. Feist "Vergleichendes Woerterbuch der gotischen Sprache" (1939) ir C.D. Buck "A

Dictionary of selected Synonyms in the principal Indo-European Languages" (1949).

A. Sennas yra bendradarbiavęs daugelyje mokslo žurnalu. Paminėsiu tik svarbesnius: "Tauta ir Žodis", "Humanitarinių mokslų fakulteto raštai", "Soter", "Studi Baltici", "Journal of English and German Philology", "Lietuva" (1939 - 1941 m. J. Tysliavos Brooklyne leistas žurnalas), "Language", "Slavic Studies", "Polish Institute of Arts and Sciences in America", "Slavonic and East European Review", "American Slavic and East European Review", "World Literature" ir kitur.

A. Sennas priklausė daugeliui kalbotyru organizacijų, kai ku-

riams jis ir pirmininkavo, pvz.: JAV slavų ir Rytų Europos kalbų mokytojų sąjunga (1948), Vokiečių kalbos mokytojų sąjunga (1956-1963), Tarptautinei slavistų sąjungai (1960-1963). Villanovos universitetas Philadelphiaje jam suteikė garbės daktaro laipsnį. Pagerbė jį ir lietuvių mokslo institucijos: 1964 m. Lietuvių katalikų mokslo akademija pakėlė A. Senną nariu mokslininku, o 1975 m. gegužės 12 d. Lituanistikos institutas jį išrinko garbės nariu.

Savo gausiais darbais A. Sennas yra didžiai nusipelnęs lietuvių tautai. Mirus A. Sennui, lietuvių tauta neteko ne tik kruopštaus lietuvių kalbos tyrinėtojo, bet ir nuoširdaus bičiulio.

MŪSŲ KALBA

Atmintinai ir mintinai

Kadaise, dar jaunystės metais, lietuvių kalbos mokytojas mums liepdavo kai ką išmokyti žodynas") ir kt.

Taigi prieveiksmių atmintinai ir mintinai reikšmės turimus sakytas visai tiksliai, tad tokiom reikšmėm juos ir vartokim. Savo kalboj laimėsime taip pat daugiau aiškumo.

Stasys Barzdukas

SPAUDOS RIKTŲ ATITAIKYMAS

Savo straipsny "Vis dėlto painiava! Pritarti negalima" ("Draugas", 1978 vasario 25 d. II d.) radau dešimt spaudos riktų: praleisti keli kableliai, vienoj vietoj praleistos kabutės antraštės pradžio, iškritęs žodis *dirdav-o*, iš kurio padaryti būtojo dažninio laiko dalyviai *dirdavęs, dirdavusi*, V. Augulytės straipsnio antraštės žodis *leitoniškas* pakeistas žodžiu *leitokas* ir kt. Matyt, mūsų sąly-

gomis tokių spaudos riktų išvengti negalima, tad su tokiais dalykais ilgainiui kažkaip "apsipranti". Bet jau blogiau, kai "iškrinta" net kelios mašinosrašio eilutės ir iš dviejų sakinių "sudaromas" vienas, prarandis net logiką. Štai mano straipsny "sukurtas" toks sakinyas: "Esamojo laiko veikiamuosius dalyvius ji sudaro iš esamojo laiko padalyvių ir įvardžių *jis, ji*, pvz. *nukritus + jo = nukritusio* ir t. t." Taigi esamasis laikas aiškinamas būtojo kartinio laiko pavyzdžiu! Mano buvo parašyta: "Esamojo laiko veikiamuosius dalyvius ji sudaro iš esamojo laiko padalyvių ir įvardžių *jis, ji*, pvz. *degant + jis = degantis*; būtojo kartinio laiko veikiamuosius dalyvius sudaro iš būtojo kartinio laiko padalyvių ir įvardžių *jis, ji*, pvz.: *nukritus + jo = nukritusio* ir t. t." Pro tokio pobūdžio spaudos riktas, kompromituojančias patį dalyką, nors ir kaip būtų atlaidsus bei kantrus, negirdom praeiti jau negali. Todėl prašau įdėti ir šį mano atitaisyimą.

Stasys Barzdukas

EKSKURSIJOS | LIETUVĄ 1978 METAIS !!

AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU

Isteigta 1959 m.

9727 So. Western Ave., Chicago, Illinois 60643

Tel. — (312) 238-9787

6 VIENOS SAVAITES KELIONES:

- # 1 — gegužės mėn. 1 d.; # 2 — gegužės mėn. 8 d.;
- # 3 — gegužės mėn. 14 d.; # 15 — rugsėjo mėn. 25 d.;
- # 16 — spalio mėn. 9 d.; # 17 — spalio mėn. 16 d.

DVIEJŲ SAVAITIŲ KELIONES:

- # 4 — birželio mėn. 12 d. (Vokietija);
- # 5 — birželio mėn. 18 d. (Roma);
- # 6 — birželio mėn. 26 d. (Leningradas);
- # 7 — liepos mėn. 2 d. (Roma);
- # 8 — liepos mėn. 10 d. (Šveicarija);
- # 9 — liepos mėn. 17 d. (Paryžius);
- # 10 — liepos mėn. 24 d. (Ryga-Leningradas);
- # 11 — liepos mėn. 31 d. (Leningradas);
- # 12 — rugpjūčio mėn. 7 d. (Šveicarija);
- # 13 — rugpjūčio mėn. 14 d. (Paryžius);
- # 14 — rugsėjo mėn. 4 d. (Ryga-Leningradas);
- # 18 — gruodžio mėn. 20 d. (Kalėdinė)

Dėl kainų ir platesnių informacijų kreipkitės į American Travel Service Bureau!

Visos ekskursijos apima kaimą ir Trakus. Visos skrenda su palydovu.

Taipgi parduodame pagintus skridimus (čarterius) į Londoną, Frankfurtą, Zurichą, Varšuvą, Havajus, Las Vegas ir kitur.

Nauji leidiniai

• 98 EILERASČIAI, Tomas Venclova. Išeido Algimanto Mackaus Knygų leidimo fondas 1977 m. Knygą apipavidalino Henrieta Vepšienė. Tiražas 1000 egz. Spaudė M. Morkūno spaustuvė, 3001 West 59th St., Chicago, IL 60629. Library of Congress Card Number: 77-93796. Knyga kietais viršeliais, 140 psl., kaina — 6 dol., gaunama ir "Drauge".

Tai pirmoji Tomo Venclovos knyga laisvajame pasaulyje, išleido. Iš autoriaus įvado sužinome, kad kone šimtinė knygų eilėraščių apima jo 1956-1976 metų kūrybos laikotarpį. Pirmąjį knygos skyrių ("Achilo skydas") sudaro daugiausia pastarojo metų eilėraščiai. Antusias skyrius ("Kalbos ženklai") su neįžymiais pataisais mės atkartoja rinkinį, išleista Lietuvoje 1972 metais. Trečiasis skyrius ("Kiti eilėraščiai") yra įvairių laikų poezija, pradedant pečiais ankstyviausiais Tomo Venclovos posmais. Jie tačiau didžia dalimi nebuvo spausdinti cenzūros sumetimais.

Tomo Venclovos poezija — aštrios minties ir labai konstruktyvios formos simbiozė. Tai ne mūsų labiau įprasto liaudinio pobūdžio, o daugiau intelektualinio, miestietinės kultūros klotis apraška. Šiuo savo veidu ji yra reta naujiena šiandieninėje mūsų poezijoje. O vis dėlto artima širdžiai tuo, kad visomis savo potekėmis ir metaforomis atliepia skaudžią dabarties pasaulio situaciją, kurioje tiek maža nerūpestingo džiaugsmo, o tiek daug likiminio rūpesčio:

Prie slenkstio jaučiais

nestovės,

Nebus išminčių, nei šlovės,

Bet Viešpačiui pakaks

erdvės,

Jei nusilenks viena

Už lango gurgždanti pušis —
Pasaulio skliautas ir ašis,
Ir bus palaimintas lopšys
Ir židinio liepsna.

Per oro brūkšnį nuo akių
Drauge su kūdikiu žengiu
Netaisyklingu ir daugiu
Alsavimo slaitu,
Girdžiu, įsimenu, skubu
Ir nežinau, su kuo kalbu —
Su Nepažįstančiu ribų
Ar su šviesos ratu (24-25p.)

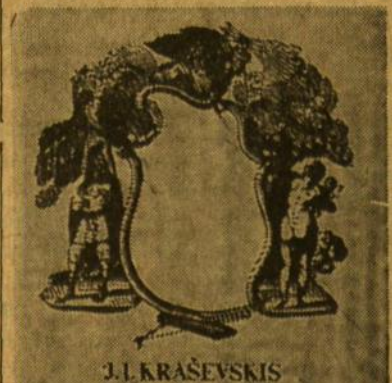
• J. I. Kraševskis, VITOLIO RAUDA. Vertė Povilas Gaucys. Su autoriaus portretu, 50 Vinco Smakausko medžio raizinių ir dviem originaliais tituliniais puslapiais. Išeido prelatas Juozas Karalius. Meninė priežiūra V. O. Virkau. Kalbą žiūrėjo Pr. Razminas. Spaudė M. Morkūno spaustuvė Chicagoje — 6 dol., gaunama ir "Drauge".

Tai 19 amž. romantiškojo lenkų literatūros periodo autoriaus J. I. Kraševskio poema, sukurta, naudojant lietuviškosios mitologijos motyvus ir dar gerokai paties autoriaus išmone juos pagražinant. Autorius buvo kilęs, kaip ir didysis lenkų literatūros romantikas Ado-

mas Mickevičius, iš istorinės Lietuvos. "Vitolio rauda" gyvai domėjosi ir 19 amž. pabaigoje užaliepanojęs lietuvių tautinis atgimimas. Lietuviškoji tema čia jaudino lietuvių tautinės ambicijas, net įtakoją ano meto lietuviškąją raštiją.

Dabar parūpintas ir išleistas naujas poemos vertimas bus taipgi malonus skaitymas romantikos mėgėjams, o lietuviškoji mitologija bus taipgi ne vienam arti širdies.

• PASAULIO LIETUVIS, 1978 m. vasario mėn., Nr. 38-102. Leidinyje Bendruomenės minčiai ir gyvenimui. Redaguoja Bronius Nainys, 6804 S. Maplewood Ave., Chicago, IL 60629. Administruoja Stasys Džiugas, 7240 S. Mozart St.,

VITOLIO RAUDA

A. TVERAS
LAIKRODŽIAI IR BRANGENYBES
Pardavimas ir Taisyimas
2646 W. 69th Street — Tel. RE 7-1941

LADIES AND GENTLEMEN!
Hair formula JIB is Patented-Guaranteed in Switzerland and is Registered in USA, Canada, Europe. It cures Dandruff, Falling Hair, Itching scalp, Splitting ends, strengthening HAIR, Root growth, and restoring NATURAL HAIR COLOR. Using JIB you will never be BALD or GREY. 100% Guaranteed. Listed in Druglist, Red-Blue Book, Drug-Chemist Order STRAIGHT JIB LAB.: J & J, 2557 W. 69th St., 1640 W. 47th St., So. 50th Ave. & 14th St., Cicero, Ill., 1147 S. Ashland Ave., 2834 No. Milwaukee Ave., Chicago, Ill. JIB Medicine Liquid 3 oz. week supply — \$6.00. Money Order postpaid Send Today
JIB LABORATORY, 1457 So. 49th Ave., CICERO, ILL. 60650

Chicago, IL 60629. Spaudžia "Draugo" spaustuvė. Metinė prenumerata — 3 dol.

Laikraščio vedamasis: "Arčiau prie okupuotų brolių". Kiti įdomesni akcentai: Stasys Barzdukas "Krupavičius ir Bendruomenė šališkumų padože"; dinamiški ir konkretūs jaunimo puslapiai; III Mokslo ir kūrybos simpoziumo nuotraukų montžas ir kt.

• MŪSŲ ŽINIOS, 1978 m. kovo mėn. 5 d. Lietuvių jėzuitų ir Jaunimo centro Chicagoj biuletenis. Redaguoja A. Saulaitis, S.J. Administruoja P. Kleino-tas, S.J. Redakcijos ir administracijos adresas: 5620 S. Claremont Ave., Chicago, IL 60636. Siunčiant leidinį paštu, bent 5 dol. metams.

Leidinyje tekste ir nuotraukose atsispindi plati Chicago lietuvių veikla, besisukanti apie Jaunimo centrą. Tačiau kartais nuokama ir toliau: šį kartą net į Australiją.

• GYVOJI EVANGELIJA. Surinko medžiagą Kostas Burbuly. Išeido "Rūta", Hamilton, Kanadoje, 1977 m. Leidinyje 348 psl. iliustruotas nuotraukomis, kaina nepažymėta. Tai religinio pobūdžio knyga, tačiau turi ir kultūrinės bei istorinės reikšmės, liečiant Mažosios Lietuvos surinkimininkus ir lietuviškąją surinkimų praeitį.

WAGNER and SONS

TYPEWRITERS,
ADDING MACHINES
AND CHECKWRITERS.

Nuomoma, Parduoda, Taiso
Virš 50 metų patikimas jums patarnavimas.

Phone — 581-4111
5610 S. Pulaski Rd., Chicago

JEI JŪS NORITE SIŪSTI SIUNTINIŲ DOVANAS | LIETUVĄ IR ĮVAIRIUS

USSR KRAŠTUS, naudokitės patarnavimu plačiai žinomos firmos

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

(LICENSED BY VNESHPOSYLTORG)

VYRIAUSIA ISTAIGA: 1776 BROADWAY, NEW YORK, N. Y. 10019

TEL. — 581-6590; 581-7729

Siuntiniai, siunčiami per mūsų firmą, paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. Siuntinių pristatymas garantuotas. Visi muitai apmokami mūsų įstaigose, gavėjas NIEKO NEMOKA.

Prie firmos skyrių yra krautuvės, jose rasite žemiausiomis kainomis pasirinkimui įvairiausių audinių, taip pat maisto produktų, odos avalynės ir kitų daiktų.

Atidaryta kasdien nuo 9 valandos ryto iki 6 valandos vakaro. Seštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 valandos ryto iki 4 valandos popiet.

MŪSŲ SKYRIAI:

Allentown, Pa. — 126 Tughman Street	435-1634
Baltimore 31, Md. — 1828 Fleet Street	342-4240
Brooklyn, N. Y. 11218 — 485 McDonald Avenue	633-0090
Buffalo 12, N. Y. — 701 Fillmore Avenue	895-0700
Chicago 22, Ill. — 1241 No. Ashland Avenue	486-2818
Chicago, Ill. 60629 — 2808 West 69 Street	825-2787
Chicago, Ill. 60609 — 1855 West 47 Street	376-6755
Cleveland 13, Ohio — 1028 Kenilworth Avenue	771-0696
Detroit 12, Mich. — 11601 Jos Campau Avenue	365-6780
Hamtramck, Mich. — 11339 Jos Campau Avenue	365-6740
Hartford 6, Conn. — 122-126 Hillside Avenue	246-2348
Los Angeles 4, Calif. — 159 So. Vermont Avenue	385-6550
New York 3, N. Y. — 78 Second Avenue	674-1540
New York 3, N. Y. — 324 E. 9 St.	478-7430
Miami Beach, Fla. 33139 — 1201 17 St.	305-673-8220
Philadelphia 23, Pa. — 631 W. Girard Avenue	769-4507
Phoenix, Ariz. 85027 — 22047 Black Canyon Hwy.	802-942-6770
Rahway, N. J. — 47 East Milton Avenue	281-8800
Silver Springs, Md. — 1002 Kennebec Ave.	301-589-4464
South River, N. J. — 41 Whitehead Avenue	287-6320
Syracuse, N. Y. 13204 — 515 Marcellus Street	478-9746
Woodhaven, Queens, N. Y. 11421 — 80-14 Jamaica Ave.	296-5250

NAUJI SKYRIAI:

LAKEWOOD, N. J. 08701 — 234 Second St.	363-0494
HERKIMER, N. Y. — McKENNAN RD.	315-966-3939

Kultūriniai pagrėbštai iš Anglijos

Menininkus smaugia mokesčiai

Nemaža piniginesnių Britanijos rašytojų, dailininkų, kino aktorių, muzikų ir kitokių profesionalų, kurių darbas nesieja jų pastoviai sėdėti savo krašte, gyvena svetur — Prancūzijoje, Italijoje, Graikijoje ar kur nors Bahamuose. Kai būna reikalingas parvažiuoti į gimtąjį kraštą, jie neįsivaržo — sugrįžta, bet pabūna nuolat žiūrėdami į kalendorių, kad nepasivėluotų įsėsti į paskutinį lėktuvą ar laivą. Vėją juos iš savo krašto dideli mokesčiai, taip, ne vienas jų atvirai sako: myli jis savo kraštą, bet nepriimtina mokesčių našta, kuri kitur žymiai lengvesnė. O į kalendorių dairosi parvažiavę, kad nesuėltų laikas, kada mokesčių inspektoriaus turės teisę pradėti kabintis.

Piniginesniuosius laisvųjų profesijų žmones iš tikro kamuoja mokesčiai. Tegu dailininkas ir ilgesnį laiką gyvena iš kokių nors smulkių pajamų, o tegu tik jis parduoja iš karto ar tuojau vieną po kito kelis paveikslus ar vieną už didesnę sumą, mokesčių inspekcija nurėš jam ne mažiau kaip 40 procentų. Inspekcijai visiškai vis tiek, kad tu ligi tol vertėsi smulkiosiomis sumomis ir gal vėl ilgesnį laiką turėsi gyventi iš to, ką tą kartą paėmėi.

Jei šiaip dar vidutiniškai turėjai pajamų ir didesnė suma už paveikslus yra tik priedas, tai nužers nebe 40 procentų, bet žymiai daugiau.

Ypač gaudžiai jie skundžiasi dėl pajamų mokesčio, kuris nuplupamas už valstybinės Meno tarybos paskirtą sumą ir už premijas.

Turį britai tokią Meno tarybą, kurios biudžetą kasmet sudaro keletas milijonų svarų. Iš tų sumų remiami teatrai, meno galerijos, bent keliasdešimt tūkstančių paskirstoma ir menininkams sušelpiti, kai nusprendžiama, kad jų darbas vertas ir kad jis be tokių pašalpų negalės būti atliktas. Pajamų mokesčiai išreikalaujamas ir nuo tokių sumų. Sako, valdžia viena ranka duoda, o kita vėl atsiima.

Rašytojai jau baudžiasi prašyti leidyklas, kad nebeskirtų kasmetinių premijų. Tų premijų nemaža būna, ir jas gavusieji gal net lengvesnė ranka išleidžia daiktą šitaip gautų pinigų. Bet mokesčių inspekcija neįaučia jokio atleidimo.

Ypač sunku, sako, profesionalams. Jei mėsininkas parašo ir išleidžia atsiminimus ir už juos gauna premiją, tai pajamų mokesčio už tą nelaukta gauta suma nemoka. Jau rašytojų organizacija, sakoma, dabar svarstanti, ar jos nariai neturėtų pervesti savo autorinių teisių mėsininkams. Tokia mintis esanti beprotiška, bet kartais beprotišku mu, sako, tenka kovoti prieš beprotiškus.

Kas Londone eina į teatrus?

Specialistai, kuriems rūpi teatro reikalai, statistika remdamiesi, įrodinėja, kad šiuo metu pusė Londono teatrų žiūrovų sudaro užsieniečiai. Patys britai vis mažiau ir mažiau domisi teatru, ir jeigu prie kelerius metus jie sudarydavo dar apie du trečdalius teatrinės publikos, tai šiuo metu jų skaičius nutrupėjo iki pusės. Kodėl jie neina į teatrus, niekas neturi įmanomosios atsakymo. Kvailiai sako, kad eitu, jeigu bū-

tų statomi geri veikalai. Tačiau žiūrovas turi didžiausią pasirinkimą, pradedant klasikais ir baigiant tokiomis vaidinimais, kuriuos gali mėgti seksualiniai maniakai.

Neskaitant koncertų salių ir operų rūmų, Londono teatrai turi apie 40.000 vietų. Jeigu staug būtų pradėtas varžyti valiutos išvežimas tuose kraštuose, iš kurių atvažiuoja teatrų lankytojai, ar įvyktų koks nors kitas šia prasme nenaudingas posūkis, teatrai, sako, turėtų likviduotis per vieną dieną. Ir šiaip padėtis yra pavojingame taške. Kas vakarą teatruose reikia turėti 20.000 užsieniečių. Jei britų skaičius vis mažės, tai ir be kokių nors kluvinų užsieniečiams teatrai darysis nuostolingi.

Užsieniečiai, atvažiuoję į Londoną, teatrams teišeidžia tik vieną procentą savo atvežtųjų pinigų. Tačiau ir tas procentas duoda teatrams apie 10 milijonų svarų pajamų per metus.

Žinoma, galima stebėtis, kad tiek daug užsieniečių suplaukia į Londoną teatrų lankyti. Daugumą jų, aišku, sudaro angliškai kalbančių kraštų gyventojai. Bet apklausinėjimai rodo, kad kaip savo tikslą atvažiuoti į Londoną didžioji dauguma (daugiau kaip pusė) nurodo teatrą, o tik paskui eina apsižvalgymas, apsipirkimas, muziejų ir galerijų lankymas.

Kur dingo Sutherlando tapytas Churchillis?

Spauda jau seniai spėlioja, kur bus dingęs žymaus dailininko Grahamo Sutherlando tapytas siro Winstono Churchillio portretas. Ar jis nyksta kur nors rūsyje užkultas, ar suaukintas?

Kai atėjo W. Churchillio 80 amžiaus sukaktis, parlamentas ir lordų rūmai sutarė pakviesti Sutherlandą, kad jis nutaptų su kaktuvinėka, ir padovanotų jam tą darbą. Churchillis priėmė ir padėkojo, bet nuolat su nepasitenkinimu apie tą portretą kalbėjo. Sėsdamas pozuoti, jis norėjo, kad būtų tapomas su mantija, kuri jam priklausė su senesniais gautu ju kilminguoju titulu. Jo gerbėjai ir jis pats laikė save buldogu, kovojančiu buldogu, ir toki norėjo matyti save portrete. O Sutherlandas nutapė jį, tiesa, gali sakyti, buldogu, bet susenusiu, pavargusiu. Po portreto nekentė jis, ir jam vieta buvo paskirta namų rūsyje.

Dabar, kai mirė Churchillio našlė, paaiškėjo ir portreto galutinis likimas. Testamentu vykdytojai paskelbė, kad lady Churchillis sudėgino šį Sutherlando kūrinį 1955 ar 1966 m., nes jos vyta vis erzindavosi, apie tai nuolat galvodavo ir kalbėdavosi. Jis dar norėjo vadovauti savo partijai, kuri nebe visa buvo patenkinta tokiu sugniužusiu, ir, kaip spėjama, įtarinėjo Sutherlandą, kad jis tyčia jį tokį nutapė.

Sutherlandas spėlioja, kad tas jo kūrinys dabar galėtų būti vertas 100.000 svarų (200.000 dolerių). Kadangi jie turi nemažą portreto skečų, galėtų, sako, iš naujo atkurti, bet jis galvoja, kad taip padaryti būtų žema. Portreto sunaikinimą jis vis dėlto laiko vandalizmu.

Meno istorikas ir kritikas Joržas K. Clarkas, smerkdamas tokį pasielgimą, teigia, kad pasisekė sunaikinti tik patį portretą, o ne pavargusio Churchillio įvaizdį, nes išliko ir nemaža portreto škiečių ir daugybė fotografijų.

B. Kazimieraitis

Anglijos karalienė Elzbeta II ir princas Pilypas paradinėse riterių uniformose

Kultūrinė kronika

Czesław'ui Miłosz'ui paskirta Neustadt'o literatūros premija

Tarptautinio garso, kas dveji metai skiriama, Neustadt'o vardo premija šiemet atiteko Lietuvoje gimusiam lenkų poetui, romanistui ir esistui Czesław'ui Miłosz'ui. Premija paskiriama jau penktą kartą. Ankstesnes keturias laimėjo šie rašytojai: Giuseppe Ungaretti (italas, 1970), Gabriel Garcia Marquez (kolumbietis, 1972), Francis Ponge

Czesław Miłosz

(prancūzas, 1974) ir Elizabeth Bishop (amerikietė, 1976).

Premija pavadinta jos mecenato Neustadt'o vardu. Ji yra 10,000 dolerių. Įkurta prie Oklahomos universiteto leidžiamo "Books Abroad" žurnalo, dabar pavadinto "World Literature Today". Įsteigta šio žurnalo redaktoriaus, Oklahomos universiteto profesoriaus, estų rašytojo ir poeto Ivar'o Ivask'o rūpesčiu.

Dabartinis penktasis Neustadt'o literatūrinės premijos laureatas Czesław'as Miłosz'as yra gimęs 1911 m. prie Nevėžio, netoli Kėdainių. Šiuo metu gyvena Amerikoje ir profesoriauja Berkeley universitete, Kalifornijoje. Labiausiai yra žinomas kaip poetas, tačiau nevengia ir prozos, literatūros istorijos, net ir šandieninio pasaulio ideologinių bei politinių situacijų. Lenkų literatūrai ši premija yra pirmas toks tarptautinės plotmės pripažinimas po 1924 metų, kada W. S. Reymont'ui atiteko Nobelio premija.

1955 metais išleivijoje "Literatūros Lankai" išleido Czesław'o Miłosz'o poezijos rinktinę lietuvių kalba. Lietuvių kalbon eilėraščiai ten buvo išversti Juozo Kėkšto, o knyga pavadinta "Epochos sąmoningumo poezija". Anai knyga įvadą yra parašęs pats Cz. Miłosz'as. Įvadė jis, tarp kita ko, sako: "Šios knygos eilėraščiai nėra išversti į svetimą kalbą. Juk aš šią kalbą girdėjau aplink save vaikystėje. Juozas Kėkštas grąžina mūsų bendrąjį tėvynę tai, kas didele dalimi yra jos nuosa-

vybė". Cz. Miłosz ir šandien su lietuvišiais bičiuliškų kontaktus ir yra vienas iš tų šviesių lenkų tautos intelektualų, kurie nuosirdžiai supranta ir remia lietuvių tautos aspiracijas.

Lietuvių rašytojų draugijos premijos komisija

Lietuvių rašytojų draugijos premijos komisija sudaryta iš Chicagoje ir Detroito gyvenančių rašytojų. Į komisiją įeina: Živilė Bilaišytė, Povilas Gaučys, Česlovas Grincevičius, Kęstutis Keblys ir Julija Švabaitė-Gylienė, visi Lietuvių rašytojų draugijos nariai. Komisija svarstys 1977 metais išleivijoje išleistas grožinės literatūros knygas ir balsuodama paskirs Lietuvių rašytojų draugijos 1977 metų premiją, kurios mecenatas yra Lietuvių fondas.

Jurgio Blekaitio poezijos rinkinys

Jurgis Blekaitis atidavė spaudai antrą savo poezijos rinkinį "Rudens ritmu". Pirmą jo eilėraščių knygą "Vardai vandenims ir dienoms" išėjo 1954 m. Chicagoje. Ten pat leidžiamas ir naujas jo rinkinys.

Jurgis Blekaitis jau senokai paruošė ir nusiuntė leidėjui Henriko Radausko pomirtinę lyriką. Tačiau nežinia, kodėl knyga lig šiol nepasirodė. Pastabos prie to rinkinio įneša naujos šviesos į Henriko Radausko eilėraščių datas.

Jurgis Blekaitis dirba Washington, kur gyvena ir Henrikas Radauskas.

IDOMIOS KNYGOS MŪSŲ MAŽIESIEMS

☐ DU BROLIAI, Anatolijus Kairys	\$2.50
☐ DIENA PRIE EŽERO, A. Baronas. Pasakaitė	\$3.00
☐ DU DRAUGAI, V. Frankienė-Vaitkevičienė. Apysaka	\$4.00
☐ GABRIUKO UŽRASAI, J. Švabaitė-Gylienė. Apysaka	\$3.00
☐ KALNUOSE, Milda Kvietytė. Pasakas	\$3.00
☐ KISKUCIO VARDINĖS, St. Džugas. II-ji laida. Eilėraščiai	\$2.50
☐ KETURI VALDOVAI, St. Džugas. Pasaka	\$2.50
☐ KAIP ALGIUKAS VEJO IESKOJO, N. Jankutė. Pasakojimai	\$2.50
☐ LABAS RYTAS, VOVERE, J. Minelga. Eilėraščiai	\$2.50
☐ LAUMĖ DAUMĖ, St. Petersonienė. Pasaka	\$5.00
☐ MAŽI ŽINGSNIAI, Pr. Naujokaitis. Pasakojimai	\$2.00
☐ MESKIUKAS RUDNOSIUKAS, Vyta Nemunėlis. Eil. pasaka	\$3.00
☐ PUPUCIO PASAULIUKAS, Ona Mikalaitė. Pasakas	\$4.50
☐ SAULUTĖ DEBESĖLIUKAS, L. Žitkevičius. Eilėraščiai	\$1.50
☐ VYSKUPŲ KATINAS, Č. Grincevičius. Pasakas	\$2.50
☐ NYKSTUKŲ MOKYKLA, Adelė Jonušaitė-Abromaitienė	\$3.00
☐ PELIUKAI IR PLASTAKES, B. Pūkelevičiūtė	\$1.50
☐ SKRAIDANTIS PARŠIUKAS, B. Pūkelevičiūtė	\$1.50
☐ KLEMENTINA IR VALENTINA, B. Pūkelevičiūtė	\$1.50
☐ RIMAS PAS KESTUTĮ, B. Pūkelevičiūtė	\$1.50
☐ BALTOSIOS PELYTĖS KELIONĖ Į MENULĮ, Danutė Bindokienė	\$1.50
☐ JAUNIEJI DAIGELIAI, J. Narūnė	\$1.30
☐ RŪTELES AITVARAS, J. Narūnė	\$1.50
☐ SAUNUS PENKETUKAS, Juozas Švaistas	\$3.00
☐ VAIKUCIO DŽIAUGSMAS, Grasė Petrėnienė	\$5.00

Pažymėjus kvadratu norimas knygas iškirpti ir siųsti

DRAUGAS, 4545 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629.

Už persiuntimą pridėti 30 centų

STASE SEMENIENE

"BLUE COLLAR" yra vienas tų stiprių filmų, kuris prasideda kikenančia komedija, o pabaigoje prapliumpa cinikiška teisybe. Filmas baigia lenktynes tikru laimėtoju, lyg aidu atsiliepdamas į dabartinio gyvenamojo laikotarpio nusiteikimus: piktus, radikalius, o kartu ir juokingus. Bet vis dėlto šis filmas yra pramoginis, kurį galima sekti su dideliu įdomumu. Tiesa, jis yra "propagandinis" — nešas viltingą žinią darbininkijai, bet dėl savo pramoginės vertės pelyntai gavęs amerikiečių kritikų keturių žvaigždžių vainiką.

Trejetas draugų (du juodi, vienas — baltasis) darbininkų dirba Detroito fabrike ir tiek darbe, tiek už fabriko sienų bičiuliauja, sumesti likimo, plūduriuoja toje pačioje valtyje. Jie ir išgeria toje pačioje taverneje tik skersai gatvės. O namuose pasitinka tie patys "morgičiai", tos pačios nesibaigiančios sąskaitos ir valkal, reikalingi mediciniskų pagalbų. Vieną dieną, lyg vočiai, trūkūs jų kantrybei, jie apiplėšia savo pačių uniijos seifą ir randa (be kelių šimtų dolerių) viską sprogdinančią informaciją.

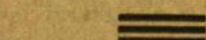
"Triumvirata" suvaidino Richard Pryor, Harvey Keitel ir Yaphet Kotto nepaprastai realiai, pasiekdami savo vaidybos zenitą. Pryor ypač pralenkė pats save. Visados geras filmuose, bet visados toks pat, kaip jis yra gyvenime (kaip jis spaudoje apibūdinamas ir televizijoje pasirodęs) — greitai švelnus, humorą svaids, kvailystes pliauškiąs, šį sykį, režisieriaus pažabotas, tapo tipingu, įtikinančiu, šykščiu šeimos vyru.

Jo priešingybė Smokey - Yaphet Kotto — jau praeiti pasukčiavęs, mėgstas ūžti per naktis su moterimis ir gėrimu ir "žolės" neatsisakąs.

Jerry - Harvey Keitel — jų baltasis draugas, visados bėgas nuo sąskaitų, jų nuolatos persekiojamas.

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MĖGĖJAMS

Daug sutapysite, pirkdami čia li reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai! Pina užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidaryta pirmą ir ketvirtą vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Tel. — PROspect 6-8998

Filme pilna humoro, veiksmas sekamas be įtampos, ramiai. Stebiame jų gyvenamos aplinkos struktūrą ir atgarsius. Mes patiriame ir "pamoką" — staiga mums suprantama jų draugystė, nes ji stoja piestu prieš visa tai, ką filmas aištingai puola: uniijos su fabriko vadovybe patydomis bendromis jėgomis stengiasi nustatyti turtinigus prieš vargšus, juoduosius prieš baltuosius, senus prieš jaunus, gabiuosius prieš atsiliekiančius, kad tik visus suskaldytų ir laimėtų.

Filmas sprogtą pykčių antroje filmo pusėje. Nesigilinant į turinį ir nesumažinant žiūrovui įdomumo, draugystė, kuri buvo sucementuota, prarūsta visai. Visų puolama "sistema" įkiša pagali į jų ratus. Žekui (Pryor) pasiūlo uniijoje darba. Jerry (Keitel) tampa FBI agentu, o Smokey - Kotto (kaip kitaip) — nužudomas žiaurioje scenoje.

Filmas lyginamas su "On the

Waterfront" (su Marlon Brando) gal ir visai teisingai, nes, nežūrint radikalaus pamušalo (ne liberalaus) jis trykšta humoru, žmoniškumu, o taipgi kartu yra ir kaltinimas ir pramoga.

Režisierius Paul Shrader (kartu su broliu Leonard parašęs ir tekstą ekranui), vos peršokęs 30-tąjį amžiaus slenkstį, buvęs Hollywoodo "wunderkindas", surežisavęs "Taxi Driver", "Obsession", "Rolling Thunder", šiame filme debiutavo, surežisuodamas savo paties filmą. Rizikuodamas, laimėjo.

Fotografijos labai realistiškos ir techniška puikios. Kai Detroito fabrike, austant pasikeitusi pamalnia išpaudžia automobilio duris iš plieno lapų, žiūrovas, filmavimo aparato atvedamas prie darbininkų taip arti, kad beveik užuodžia jų prakaitą ir užmerkia akis prieš sprogtančias žiežirbas, litavimo įrankių metamas.

Ne jaunesniems kaip 17 m.

EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ

KAINA NUO \$741.00

IŠ BOSTONO IR NEW YORKO

VIENTOS SAVAITES: Maskva, Vilnius, Leningradas

kovo 23	gegužės 4
balandžio 25	gegužės 9
balandžio 29	gegužės 17
	rugsėjo 22

DVIEJŲ SAVAIČIŲ: Maskva, Vilnius, Leningradas, Briuselis

gegužės 28	liepos 16
birželio 11	rugpjūčio 6
liepos 2	rugsėjo 3
	gruodžio 22

Visos grupės skris su nuolatiniais lėktuvų skridimais — NE CHARTERS, aplankys Kauną ir Trakus, bus lydimos vadovų.

Prie grupių galima jungtis iš VISŲ KITŲ MIESTŲ su papildomu mokesčiu.

Dėl GRUPINIŲ KAINŲ, galiojančių išvykimo laiku, kreipkitės į:

TRANS-ATLANTIC TRAVEL SERVICE, INC.

393 West Broadway, P. O. Box 116

South Boston, Ma. 02127, Tel. (617) 268-8761

[staigai vadovauja: Aldona Adomoniė ir Alina Rudžienienė]

Prices are based on double occupancy and are subject to changes and/or Government approval.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP

Licensed by VNESHPOSYLTORA

Geral pažįstama firma, kuri, per daugelį metų skubiai ir tiksliai aptarnauja savo skaitlingą klientūrą, siunčiant

DEVANAS-SIUNTINIUS Į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTONIJĄ, UKRAINIJĄ ir t. t.

GAVEJAS NIEKO NEMOKA.

POKSTANCIAI KLIENTŲ PATENKINTI

VISI SIUNTINIAI APDRAUSTI

GARANTUOTAS SKUBUS IR TIKSLUS PRISTATYMAS

Visuose mūsų skyriuose rasite didelį kiekį įvairių aukštos kokybės prekių prietaisams kainomis

Informacijų ir nemokamų katalogų prašykite mūsų vyriausioje įstaigoje ir visuose mūsų skyriuose

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP

488 MADISON AVENUE

(tarp 51 ir 52 gatvės) FLOOR 11a

NEW YORK, N. Y. 10022

Tel.: (212) 758-1150/1

SKYRIAI:

APPLE-VALLEY, Minn. 55124 — 7707 147 St.	Tel.: 612-432-7063
NEW YORK, N. Y. 10003, 45 Second Avenue	Tel.: AL 4-5456
NEW YORK, N. Y. 10011, 135 W. 14th Street	CH 3-2583
HACKENSACK, N. J. 07601, 112 Main St.	Tel.: 201-342-9816
SO. BOSTON, Mass. 02127, 389 West Broadway	268-0068
BUFFALO, N. Y. 14206, 332 Fillmore Avenue	TL 6-2674
CHICAGO, Ill. 60622, 2222 West Chicago Avenue	BR 8-6966
CHICAGO, Ill. 60628, 2501 West 69 St.	WA 5-2737
CLEVELAND, Ohio 44134, 5579 State Road	884-1738
FORT WAYNE, Ind. 46808, 1807 Belmonte Rd.	Tel. 432-5402
GRAND RAPIDS, Mich. 49504, 636-38 Bridge St. N W	GL 8-2256
BRIDGEPORT, Conn. 06610, 1890 Seaview Ave.	Tel.: 203-367-2863
HARTFORD, Conn. 06106, 518 Park St.	246-9473
LAKEWOOD, N. J. 08701, 241 Fourth St.	FO 3-8569
LEXINGTON, N. Y. 12452 — Route 13 A	Tel.: (518) 989-6742
LOS ANGELES, Calif. 90022, 960 S. Atlantic Blvd	AN 1-2994
NEW HAVEN, Conn. 06511, 1329 Boulevard	LO 2-1446
NEWARK, N. J. 07106, 698 Sanford Avenue	373-8783
PASSAIC, N. J. 178 Market Street	GR 2-6387
PHILADELPHIA, Pa. 19122, 1214 N. 5th St.	Tel. PO 3-4818
PHILADELPHIA, Pa. 19141 — 4925 Old York Rd	Tel. GL 5-9586
PITTSBURGH, Pa. 15203, 1307 E. Carson Street	HU 1-2756
WAPPINGERS FALLS, N. Y. 12590, Hidden Hollow Apts.	914-297-0261
WATERBURY, Conn. 06710 — 555 Cook St.	PL 6-6766
WORCESTER, Mass. 01610, 144 Millbury Street	SW 8-2868
IRVINGTON, N. J. 07111, 1082 Springfield Avenue	374-6446
YOUNGSTOWN, Ohio 44503, 309 W. Federal Street	RI 3-9440

REDAGUOJA ST. SEMENIENĖ, 6507 TROY ST., CHICAGO, ILL., 60629. TELEF. 925-5063

KODĖL TRIUMFUOJA NUODĖMĖ IR KANČIA

Ištrauka iš a. a. kun. F. Gurecko knygos "Esame namarūs". Ištrauką aktorė B. Briedienė skaitė Tautišiose namuose, Chicagoje, minint a. a. kun. Gurecko, Lietuvos Dukerų Draugijos įkūrėjo, mirties metinę ir supažindinant su nauja pomirtinė jo kūrybos knyga. Red.

"Sėjau rūtą, sėjau mėtą, sėjau lelijėlę, sėjau savo jaunąs dienas, kaip žalią rūtelę", — dainavo lietuvė, kai ji kaip rūta žaliavo savajame krašte.

"O rūta, rūta, rūtytėlė, nebeilgai žaliuosi pas motinėle", dainavo Lietuvos nuotaka.

Neilgai žaliavo gražios, kaip rūtos, lietuvių dienos pas motinėle Lietuvą. Svetimieji atėjo, suardė sodybas, darželius, o rūtas pakeitė stepių tundros.

"Liūdni laikai atėjo, išvaržė namelius, ar rūtom beužsėsi tuos rūpesčius gilius?" — klausė savęs lietuvis dainius.

Vargas kerojo, lapoj,ėjo rūpesčiai gilyn, ir nei brolių kardai, nei sesių rūpesčiai nebegalėjo jų sunaikinti ir užlyginti.

Sunki lietuvių dalis tėvynėje, sunki tremty, dar sunkesnė kacetuose ir Sibire. Partizano dainos žodžiais jis klausė: Kodėl, motiute, kam leidai eit vargti šiuo vargo keliu?.."

Didelio vargo kryžkelėje ne tik motiutės, bet paties Dievo klausia kenčianti lietuvių širdis: "Kodėl, Dieve, kam leidai eiti mano tėviškei šiuo vargo keliu? Kodėl, Dieve, kam leidi piktam priešiui žudyti ištisas tautas, kelti neramumus visam pasauliui? Ar tam Tu sutvėrei geležį, kad ji kaustytų rankas; ar tam Tu sutvėrei šviną, kad jis draskytų gyvybę plakančią krūtį; ar tam sutvėrei ugnį, kad ji naikintų sodybas; ar tam sutvėrei medį, kad juo būtų užkalami ir taip jau tamsūs kalėjimo langai? Jeigu ne geležis, ne medis, ne ugnis čia kalti, o tik žmogus ir jo nuodėmė, kam leidi, Viešpatie, nuodėmei atsirasti pasauliui?"

Štai ir susiduriame su blogio problema: kokia yra fizinio ar moralinio blogio egzistencijos prasmė, kam Dievas leidžia jam įvykti? Šios problemos aktualumas aiškėja vien tik iš dabar vykstančių pasaulio nelaimių. Kokia yra galutinė blogio ir kančios prasmė, tai pilnai gali suprasti tik Dievas.

Kas šioje problemoje aišku? Dievas nesukūrė nei nuodėmės, nei kančios su mirtimi. Nuodėmė atėjo iš žmogaus laisvos valios, o kančia atėjo per nuodėmę.

Kodėl Dievas leido ir leidžia atsirasti nuodėmei? Tai priklauso nuo Dievo visagalybės ir jo neišmatuojamos išminties. Blogio buvimą Kristus palygina ir kviečių lauką, kur piktas priešas prisėjo kūkaly. Tarnai norėjo tuojau išrauti kūkalius, bet šeimininkas neleido, kad, beraudami kūkalius, neišmūdytų kviečių. Ir leido abiem augti iki pjūties meto, o pjūties metu liepė atskirti juos: kviečius sukrauti į klauoną, o kūkalius sudeginti. Taip pagal Dievo planą šiame pasaulyje klestėjo šalia gėrio

blogis arba abu kartu. Tačiau Dievas nenkenčia blogio — atėjo pjūties, ir kai bus atskirta kas gera ir bloga, "Kenčiančiam Dievas nušluostys kekvienu asarą..." Dievui, kuriam amžinybė taip, kaip mums viena akimirka, kitaip atrodo tai, kam mes vadiname vargą ir nelaimę. "Nebijokite tų, kurie užmuša kūną, o sielai nieko negali padaryti", — moko Išganytojas.

Amžinybės perspektyvoje visos nelaimės kiek kitaip atrodo. Dievas, leisdamas blogį, pagerbia žmogaus didybę: jis pagerbia gražiausią žmogaus papuolimą — jo laisvę, laisvę apsispręsti ir gyventi taip, kaip jam patinka. Tik Dievas, angelai ir žmonės turi laisvą valią.

Šalia visų blogybių, kurias atneša nuodėmė ir kančia, yra ir šalutinių gėrybių.

"Vargai pagimdys galiūnus, ugnimi uždegs krūtį", — dainavo anuomet Maironis.

Kiek herojų, didvyrių bus įrašyta aukso raidėmis į Lietuvos istoriją, kiek gražių pavyzdžių kilnaus pasiaukojimo už Dievą ir tėvynę turės Lietuvos

mokytojas, auklėdamas jaunimą: jam nereikės gaudytis iš tolių, iš kitų tautų — turėsime tūkstančius didvyrių ir daug šventų kankinių iš savo tautos.

Tai kodėlgi yra blogis pasauliui, kodėl kenčia mano tėvynė ir daug tautų šalia jos? Kodėl triumfuoja nuodėmė ir kančia?

Kad ir kazin kiek įsiskotų žmogus atsakymo ir daug šviesos įnešų į kančios problemą, galutinai tikras atsakymas būtų tik pats Dievas, kuris yra neišmatuojama išminties gylė ir nesuprantami jo keliai.

Kai šv. Teresėlė Kūdikielio Jėzaus jau gulėjo mirties patale, aplinkui stovėjo jos draugės ir stebėjo ją. Teresėlės lūpos kažką šnabždėjo.

"Teresėlė, ką sakai tu savo Jėzui?"

Teresėlė dar sugebėjo atsakyti: "Aš jam nesakau nieko, aš jį myliu".

Lietuvi, savo tautos agonijoje ką tu sakai savo Dievui, kuris skyrė savo tautai tokį sunkų kelią?

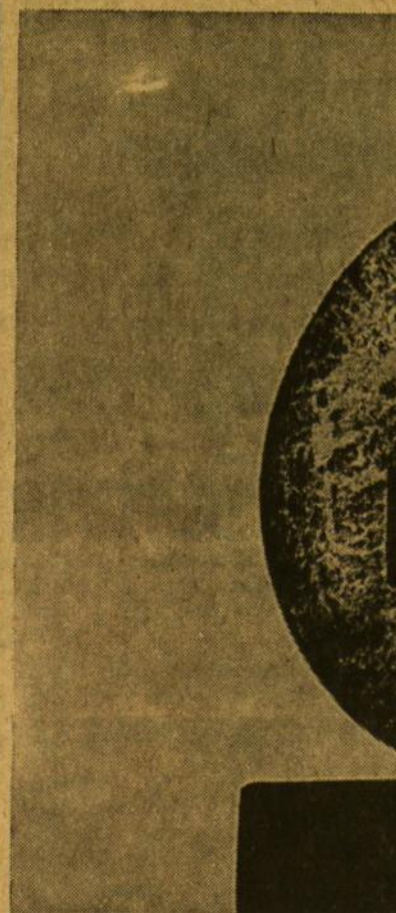
O, Dieve, aš Tau nieko nesakau, aš Tave myliu.

PLKOS IR LIETUVIŲ KATALIKŲ VEIKLA

Pasaulio lietuvių katalikų organizacijų sąjungos valdyba susirinko posėdžiui sausio 16 d. P. P. Ažuolių namuose Woodhavene, New York. Pagrindiniu klausimu buvo lietuvių katalikų organizacijų 70 m. veiklos suakties minėjimas, ruošiamas ateičiai rudenį New York. Buvo sudaryti programos metmenys ir aptartas ta pačia proga šaukiamas PLKOS tarybos posėdis bei iškilmingos pamaldos. Taip pat bus išleistas leidinys apie lietuvių katalikų veiklą nuo 1950 m. iki šių dienų.

PLKOS v-bos pirm. dr. A. Jannačienė padarė pranešimą apie paskutinių trijų mėnesių valdybos atliktus darbus JAV-ėse — atstovavimą bei įnašą minėjimuose, žodžiu ir raštu sveikinimus įvairiomis progomis, nuolatinį susirašinėjimą su lietuvių ir užsienio organizacijomis. Aptarė tarptautinės veiklos reikalus. Pas. kat. mot. unijos centre įsikūrė Žmogaus teisių komisija, kurioje visoms pavergtoms tautos vadovauti išrinkta PLKOS įgalotinė tarptautiniams ryšiams B. Venskienė. Šios komisijos pirmas posėdis įvyks balandžio mėn. Oxforde, Anglijoje. Buvo taip pat svarstomas atstovė pasiuntimas į PKOV vadovų suvažiavimą 1979 m. vasario mėn. Indijoje, metinis narystės mokestis pasauliniam centrui bei kiti einamieji reikalai, atstovaujant lietuviams katalikams plačiame pasaulyje.

Fondo pirm. M. Lušienė pranešė apie naujo vairo telkimą tarptautinei veiklai paremti ir perskaitė paruoštą aplinkraštį. Posėdžio metu, vietoj į Floridą išsikėlusios B. Reventienės, įdinin-

Elena Kopalaitė

Iš parodos, vykstančios Phoenix galerijoje, 30 West 57th Street, New York, N. Y., nuo vasario 25 d. iki kovo 16 d.

MŪSŲ VEIKLA

Rekolekcijos moterims su vyrais

Vyr. giedrininkės visuomeninės rūšios ir globoja rekolekcijas moterims ir vyrams kovo mėn. 16, 17 ir 18 d. 6:30 val. vakare jėzuitų koplyčioje, Chicagoje.

Rekolekcijas praves kun. dr. J. Prunskis. Jos baigsis verbu sekmdienį 10 val. ryto šv. Mišiomis ir bendra komunija, po kurios bus pusryčiai Jaunimo centro patalpose.

Nuoširdžiai kviečiami visi pasinaudoti teikiama proga.

Nijolė Martinaitytė pas Chicagos Liet. mot. federacijos klubo nares

Nijolė Martinaitytė - Armilas, teoretinės ir pritaikomosios lingvistikos magistė, mes pažįstame kaip aktorę ir dainininkę, su išskirtiniu balso tembru. Šiuo metu ji dirba YMCA Community College, kaip kalbos specialistė, neoficialiai vadinama "kalbos gydytoja". Jos "pacientai" yra studentai, turį sunkumų išmokti anglų literatūrinę kalbą žodžiu ir raštu. Tai dažniausiai lotynų, bet pasitaiko ir arabų kilmės jaunuoliai -ės. Ištyrusi jų anglų kalbos trūkumus, ji nustato, kokia pagalba reikalinga, ir studentai yra pasiūnčiami pas korepetitorius, kuris dirba su jais pagal individualią programą. Šiai grupei kartais priklauso ir JAV juodosios rasės studentai.

Dažniausiai pasitaikanti priežastis, dėl kurios studentas neišmoksta gerai anglų kalbos, yra silpnas mokėjimas savo gimtosios literatūrinės kalbos. Į šį lingvistų teigimą turėtų atkreipti dėmesį tie lietuvių tėvai, kurie galvoja, kad lietuvių kalbos mokymasis gali neigiamai atsiliepti į jų vaikų anglų kalbą.

N. Martinaitytė daug dirba kolegijoje, tačiau niekada neatsisako taktininkauti lietuvių kultūrinėje veikloje. Š. m. kovo 12 d. 2 val. p. p. Lietuvių tautiniuose namuose, Chicagoje, ji skaitys ištrauką iš Vinco Krėvės "Šiandienės pastogės" Lietuvių moterų federacijos Chicagos klubo nariams ir jų viešioms.

E. D.

— Chicago Lietuvos moterų klubo suruoštas Vasario 16-tos pamėnėjimas įvyko Beverly C.C. salėje, dalyvaujant arti 100 klubo narių ir viešnių. Popietė pradedta Lietuvos ir JAV himnais. Lietuvos gen. konsulė ir klubo

— 18-jo Gintaro baliaus debiutančių susipažinimo arbatėlė suruošta Vasario 16-tos pamėnėjimas įvyko Beverly C.C. salėje, dalyvaujant arti 100 klubo narių ir viešnių. Popietė pradedta Lietuvos ir JAV himnais. Lietuvos gen. konsulė ir klubo

Sena koplytėlė Lietuvos laukuose.

Nuotr. M. Sakalauskas

ANKSTINIAI AUGALAI MŪSŲ MITYBOJ

STEFANIJĄ STASIENĖ

Iš ankštinių augalų žiandien mitybai naudojame lešius, žirnius ir pupas. Visi šie augalai jau buvo kultivuojami prieš 6000 metų. Apie lešius sužinoję iš Biblijos, jie Palestinoje buvo vadinami "adaš", arba "adašim", Graikijoje phake, o Romoje lens — lentis. Romėnai taip juos vadino greičiausiai pagal Egipto uostą Lentulum, iš kurio lešius gabeno į Romą. Iš Romos lešiai pasiekė net Europos šiaurę — Rusiją. Lietuvoje lešiai — lešiuokai ne visur buvo auginami. Daugiausia jų auginio rytų Lietuvoje. Tačiau lešienė ankščiau buvo labai mėgiama, ypač nepasiturinčių žmonių tarpe. Vėliau ją išstūmė žirnių sriuba.

Žirniai taip pat seniai žinomi. Spėjama, kad jie buvo auginami jau akmens, neolito, žaltario ir geležies amžiuje. Pastarajame amžiuje jie pasiekė ir baltų tautas. Kasinėjant žiandien įvairius Lietuvos piliakalnių, daug kur aptinkama ir žirnių liekanų.

Į Europą žirniai atkeliavo iš Azijos, pirmiausia pasiekė Graikiją, vėliau Romą. Graikų rašytojas Homeras dažnai savo kūryboje mini žirnius ir pupas. Štai jis pasakoja, kaip Priamo strėlės, atšokusios nuo danajiečių, vado šarvų lyg žirniai ir pupos nuo vėtryklės derliaus valymo metu.

Viduriniais amžiais žirniai sudarė pagrindinę miestiečių mitybos dalį. Tada buvo valgomieji džiovinti žirniai, o šviežius su ankštimis naudodavo tik arklių pašarui. Šviežius žirnius pradėta valgyti tik 17 amžiuje Prancūzijoje. Madame de Maintenon, buvusi Liudviko XIV meilužė ir vėliau jo antroji žmona, taip rašo apie šviežius žirnius: "Zalieji žirniai yra mūsų svečių mėgiamiausia pokalbio tema. Daug kalbama apie jų paruošimą ir tą nepaprastai malonų jausmą juos valgant. Dažnas jų tiek privalgo, kad net suserga".

Ir tautosakoje, bei įvairių tautų pasakose žirniai užima žymią vietą. Žirnis paskatino ir garsų dainų rašytoją Hans Christian Andersoną sukurti tą gražiąją pa-

saką apie karalaitę ir žirni.

Šiandien maistui naudojame žirnius džiovintus ir šviežius, nes nesunku išlaikyti juos šviežius ar užkonservuotus.

Žirnių žiandien daug auginama Indijoje, Amerikoje, Sovietų Sąjungoje, Olandijoje, Argentinoje ir Kanadoje. Žirnių eksporto šalys yra Olandija ir Danija. Pupos romėnai laikė mirusiųjų valgiu. Vėliau tokiu pat įsitikimu jos perėjo į germanų tautas, kur pupos buvo patiekiamos kaip gėdulinga daotis.

Ankščiau pupos buvo sėjamos tik laukuose (vicia faba), o daržuose buvo pradėtos auginti tik Amerikoje (Phaseolus vulgaris). Užtat sakoma, kad pupos atėjusios iš Amerikos. Dabar priskaitoma iki 70 įvairių pupų atmainų.

Lietuvoje taip pat įvairių atmainų pupų buvo auginama, vienos krūminės, kitos vijoklinės. Žemaitijoje buvo mėgiamos stambios pupos, kurias vadindavo arklinėmis. Jas naudodavo pašarui ir žmonių maistui. Ankšty, kol visai be grūdų, vartojamos valgiu, kaip ir žirniai. Pusiaus priokusios, dar žalios verdamos su ankštimis. Apie ankštį pupos mūsų mityboje užėmė gana svarbią dalį.

Visi čia minėti ankštiniai augalai pasižymi maistingumu ir mūsų mityboje gana reikšmingi. Juose daug baltimų, riebalų, angliavandenių, kalio, kalcijaus, magnėzijos, fosforo, šiek tiek vitamino A ir B.

Tad nenuostabu, kad ankstyvesnio žmogaus mityboje šie augalai sudarė pagrindinę mitybos dalį. Mes gal labiausiai buvome pamėgę žirnius. Iš žirnių miltų buvo kepami sklandžiai, iš džiovintų grūdų verdamas žirnių sriuba, virti žirniai labai buvo mėgiami kaip priedas prie alaus, kaip ir žirnių užgavėnių valgis, žinomas šūpinys.

Žirnių šūpinys:

2 puod. žirnių (apvalių geltonų, neskeltų), 1 puod. pupelių, 1 puod. miežinių kruopų, 4 — 5 bulvės, 1,5 sv. kiaušienos mėšos, kiaušės uodega, pipirų, lauro lapelių, druskos.

Žirnius, pupes, užpylus šaltu vandeniu, pamirkyti. Vėliau vandenį nupilti ir žirnius, pupes supilti į puodą, sudėti mėsą (galima mėsą supjaustyti mažesniais gabalais), supilti kruopas ir užpilti 2,5 kvartus vandens. Virinti 2 valandas, tada nuo laiko pamaišyti, kad neprisiviltų. Kai jau mėsa minkštoka, sudėti plonai supjaustytas bulves, preskonius (druską, pipirus, porą lauro lapelių galima įdėti ir svogūną). Kai bulvės minkštos ir dar yra kiek vandens, tai ji nusunkti. Šūpinį sukrauti. Verdant šūpinį, stebėti, kad kiaušės uodega nepervirtų, reikia ankščiau išimti. Sukratytą šūpinį supilti į pusdubėnį, centre išmėgti kiaušės uodega, o aplinkui apdėti šviežiomis, virtomis, supjaustytomis dešromis, arba kiaušienos šonkauliais. Į stalą duoti karštą.

Septynios skaudžios nuodėmės

Mahatma Gandhi sykį rašė, kad pasaulyje yra septynios pačios skaudžiausios nuodėmės: turtai be darbo, malonumai be sąžinės, žinojimas be charakterio, prekyba be dorovės, mokslas be žmoniškumo, malda be aukos ir politika be principų.

Kančia ir paguoda

Kenčiantiems ir įsiskaitantiems paguodos primintini yra Ralpho Waldo Emersono raminantieji žodžiai: "Tai yra sužeistoji austrė (sraigė), kuri taiso savo kevalą su perlu!" Skausmai gali būti patikimi ir kažką vertingo, jei bus pasimokyta iš tų išmintingų žodžių.

Myliu, visus, pasitikėk mažai kuop, niekam nedaryk nieko blogo.